IJOEEC (International Journal of Eurasian Education and Culture) (ISSN: 2602-4047)
Vol / Cilt: 5 Issue / Sayı: 8 Year / Yıl: 2020

Research article

CONCEPTION OF HISTORY THROUGH DRAWINGS: PRE-SERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS' CONCEPTIONS OF HISTORY

Servet ÜZTEMUR
Asst. Prof. Dr., Gaziantep University, Turkey, servetuztemur@gantep.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1580-9123

Accepted: 11.12.2019 Received: 17.03.2020

ABSTRACT

This paper aims to reveal pre-service social studies teachers' conceptions of history. The study group consists of 97 pre-service social studies teachers studying at a university in southern Turkey in the first half of the 2019-2020 academic year. The participants were randomly selected from each grade level. History is inherently abstract and very extensive. For this reason, the study group's conceptions of history were examined in three stages in this study. In the first stage, the participants were asked to draw the first five things that came to their minds about history. In the second stage, they were asked to choose a drawing from these five drawings that they most closely identified and associated with history and write down the reasons for choosing that particular drawing. Finally, in the third stage, unstructured interviews were conducted with seven volunteer participants to reveal their reasons for choosing the drawings. The findings obtained as a result of the content analysis showed that the participants' conceptions of history were collected in 12 different categories. Most of the drawings were about wars and war-related phenomena. The motifs underlying the participants' conceptions of history were collected in 9 different categories. The study concludes that participants' conceptions of history are shaped on the basis of historical consciousness and that history is a dynamic process that affects the structure of modern societies.

Keywords: conception of history, pre-service social studies teachers, drawings, historical consciousness

INTRODUCTION

As a reflection of different perceptions and interpretations of past events and facts, the subject of which is humans, historians have divergent views about many past events. Nevertheless, almost all historians agree that the domain of history is a vast field of study. Therefore, history is a discipline that must be studied meticulously. Paykoç (1991) defined history as a branch of science that aims to enable the individual to know him/herself and his/her interests, attitudes, abilities, values, and beliefs and to examine the behaviour of the individual who is a social entity by following scientific ways of thinking. For Köstüklü (2001), on the other hand, history is a branch of science that examines the cause-effect relationships of the past events by specifying the place, time, and subjects based on historical sources. According to Ibn Khaldun, history is the understanding of the social relationships of individuals within a limited time and space. In this respect, history is an extensive domain covering all kinds of human activities, including science (Şıvgın, 2009). Despite the presence of common definitions, there is a large body of debate regarding the nature of history. Does history really have a structure that can change according to everyone's views, attitudes, ideology, and value judgments? Although there is no clear answer to this question, the following excerpt from Özbaran (1992) may be a detection regarding different conceptions of history:

> "History is a shelter for some, an old process that needs to be forgotten for some, the source of lesson for some old people, an unnecessary heap of information and a shackle that stops progress for some young people, an unbearable lesson for some students, and an amulet instilling ideology for some other students..."

Timuçin (Epik, 2004: 56 as cited from 1979) criticized different conceptualizations of the nature of history: *"Some underestimate history; according to them, history is nothing more than a flea market that will cover one's legs with dust; some glorify history so much that people feel like buying tickets and going to the past"*. These different conceptions of history undoubtedly arise from the fact that history does not only consist of past events. History is the sum of products that historians produce through historical sources and evidence. Therefore, it is impossible to think of a historical narrative independent of historians' own perceptions, views, and experiences (Lee, 2012; Vansledright & Reddy, 2014). The study of history is the questioning of the subjects of the past (sources, documents, evidence) with a critical point of view and the creation of a product through the use of reasoning skills by historians. For the holistic construction of history and logical presentation of the plot in cases where some of the source or evidence is missing, historians should be able to use their imagination (Dilek, 2009). Individuals growing up in societies with unique stories, perceptions, rituals, and presuppositions about history tend to avoid other historical narratives and pursue existing narratives they want to be a part of, or, somehow, they want to be proud of. If there is no such narrative, they try to create it or adapt an existing narrative to their own likings (Grever & Adriaansen, 2019). A growing body of empirical research has emphasized the fact that teachers' conceptions and understanding of their subject area are effective in planning, implementing, and evaluating teaching practices (Clark & Peterson, 1986; Ernest, 1988;

Schraw & Olafson, 2003; Yılmaz, 2008). Teachers' conceptions and understanding of their subject area will be effective not only in the way they teach but also in the selection of the subjects, which will directly affect students' learning outcomes (Evans, 1988; Haney, Czerniak & Lumpe, 1996; Yılmaz, 2008). Therefore, in order to increase the quality of students' learning experiences, it is necessary to better understand teachers' pedagogical beliefs and to investigate their understanding of their subject area (Yılmaz, 2008).

In this study, pre-service social studies teachers' conceptions of history were tried to be revealed through their drawings. The data obtained from the drawings were supported by articles and interviews. In this way, we aimed to analyse pre-service social studies teachers' conceptions of history in depth. History is inherently abstract and unobservable. Given the wide scope of the domain of history, history lessons often focus on phenomena (such as cold war, industrialization, etc.) rather than events (de Leur, van Boxtel & Wilschut, 2019). In order for individuals to develop more meaningful understandings of history, they must create concrete images using their imaginative skills (Dilek, 2010; Husbands, 1996). What is meant by creating concrete images is not just individuals creating an entirely imaginative historical representation based on their fantasy world but, on the contrary, an effort to create images based on historical evidence (de Leur et al., 2019). Lévesque (2008) noted that the past can be reconstructed only through historical evidence such as written sources and pictures. Representative drawings appear as a correct approach in determining students' conceptions of history (Dilek, 2009; Van Meter & Garner, 2005). It is stated that creative drawing activities encourage students to concretize abstract concepts and urge them to think (Stein & Power 1996; Van Meter & Firetto, 2013). It can be said that these activities stimulate both verbal and visual stimuli of students and thus contribute to the development of their metacognitive skills (de Leur et al., 2019; Sadoski & Paivio 2013; Van Meter & Garner, 2005). Through drawings, the abstract model of history in students' minds is better understood (Van Meter & Firetto, 2013). Visualization makes it easier for students to establish a connection between prior knowledge and new knowledge (Dilek, 2010). Related studies have reported that drawing activities develop students' decision making, problem-solving and historical thinking skills (Dilek, 2010; Levstik & Barton, 2015). In addition to providing an easier understanding of history, visual materials also help students create an image in their minds about the physical features of history (Dilek, 2009). Numerous history educators have suggested approaches such as historical objects, visual sources, historical films, and animations to develop historical imagination skills in students (Akça-Berk, 2012; Cunningham, 2009; Dilek, 2009; Marcus et al., 2010; Prangsma et al., 2009; Üztemur, Dinç & Acun, 2018). Taking these as a starting point, the present study aims to reveal pre-service social studies teachers' conceptions of history through their own drawings. To examine the participants' conceptions of history in-depth and in a holistic way, the data obtained from the drawings were supported by the articles they wrote and the interviews we conducted with them. To this end, answers to the following questions were sought:

1) How are the participants' general conceptions of history reflected in their drawings?
2) What phenomena do participants identify with history most (selective conception of history)?
3) What are the motives behind the participants' selective conceptions of history?

METHOD

Research Model

This study, which aims to reveal pre-service social studies teachers' conceptions of history, employed the basic qualitative research method. During the interview stage, the phenomenology pattern was used to examine the participants' conceptions of history in-depth and in a holistic way. Phenomenology aims to determine how people perceive, judge, remember, or describe a concept or phenomenon, what they feel about it, and how they make sense of it based on their experiences (Patton, 2014). In this research, the phenomenon studied in depth is pre-service social studies teachers' conceptions of history.

Study Group

The study group consists of 97 pre-service social studies teachers studying at a public university in southern Turkey in the fall semester of the 2019-2020 academic year. The participants were selected by the convenience sampling method from each grade level. In phenomenology studies, the number of participants is kept limited so that the studied phenomena can be examined in-depth and in detail. As the first stage of this research attempts to reveal a general picture of pre-service social science teachers' conceptions of history, the number of participants in this stage is high. In the interview stage, the number of participants was reduced to seven (four males, three females). Finally, only volunteer participants participated in the third stage.

Data Collection Process

This research, which aims to reveal pre-service social studies teachers' conceptions of history, was carried out in three stages. In the first stage, participants were given a blank A4 paper sheet and asked to draw on it five things that came to their minds about history, that they associated most with history, and that conjured up in their minds when they heard the word 'history.' The participants were asked not to worry about the aesthetic beauty of their drawings and were told that their drawing skills were not measured. In the first stage, it was aimed to reveal the participants' general conceptions of history and their mental-visual conceptions.

In the second stage, the participants were asked to choose one of these five drawings which they identified most with history and which conjured up in their minds when they heard the word history. The participants were then asked to write on the back of their A4 paper sheets the reasons for why they chose that drawing. They were asked to explain in detail how they associated and identified the drawing with history. While in the first stage the participants' general conceptions of history were revealed, in the second stage, they were asked to make a detailed explanation about their conceptions of history, and it was tried to reveal the motifs underlying their conceptions of history. The first and second stages of the data collection process were carried out simultaneously.

In the third stage, in order to support the data obtained in the previous stage with a different data collection method, unstructured interviews were conducted with seven volunteer participants. The starting point of the interviews was the articles written by the participants in the second stage. In this way, the data obtained in the second stage were checked and at the same time, the participants' conceptions of history were examined in detail. The first and second stages lasted for one lesson. In the third stage, each interview lasted an average of 40 minutes. Before the interviews were recorded with a voice recorder, the participants were given the necessary information, their consent was obtained, and they were reminded that they could leave the interviews whenever they wished. Ethical principles were followed at all stages of the research.

Data Analysis

In order to reveal a general picture of pre-service social studies teachers' conceptions of history, the drawings obtained in the first stage were subjected to content analysis. With an inductive approach, a total of 485 drawings were collected under certain categories. The data obtained in the second and third stages were subjected to content analysis, and coding was performed. While coding, the participants' expressions were used as much as possible. In the next step, similar codes were combined under the same category. In the last stage of the abstraction process, categories were compared, and similar categories were combined to reach themes (Punch, 2005). Each participant was given a code based on their gender and years at university. For example, the code 1F3 represents the third female student studying her first year.

FINDINGS (RESULTS)

In this section, the findings are gathered under two headings: data from the drawings and data from the articles and interviews.

Drawings

In the first stage of the data collection process, the participants were asked to draw five things that they identified with history to reveal their general conceptions of history. Table 1 presents the categories that emerged as a result of subjecting the drawings to content analysis.

As can be inferred from Table 1, the participants' general conceptions of history were collected under 12 main categories. About one-third of all the participants identified history with battles and struggles. Among all categories, most drawings were of a battle scene (f: 29). These drawings of battle scenes did not contain any reference to any particular battle. Also, some wars (War of Independence, Conquest of Istanbul, etc.), which led to very important consequences in Turkish history, were depicted in the drawings. Besides, many artilleries were also depicted by the participants. These findings can be attributed to the fact that wars have changed the course of history, as well as the fact that they have had serious consequences that have directly affected

today's political and social structure. On the other hand, given that history is not just about wars and battles, it can be interpreted that they are emphasized more in history teaching.

Table 1. Participants' General Conceptions of History

Categories	Drawings and Frequency Values	%
History as a Field of Struggle (160)	*Wars:* wars [general] (29), War of Turkish Independence (10), treaties (8), Conquest of Istanbul (5), World War I (4), the Crusades (3), Malazgirt War (3), Anatolia 's Gate (2), execution (2), attack (1), colonialism (1), *War Tools:* sword (16), castle (14), war tools [general] (9), arrow-bow (8), weapon (7), tank (4), missile (4), cannon (3), Nusrat Mine Ship (1), Yavuz and Midilli Ships (1), armor (1), arms (1) *Subjects of War:* soldiers (10), war horse (7), dead people (2), janissary (1), *War Tactics:* crescent tactics (2), "Turan Tactics" (1),	33.33
History as a National Identity (54)	Turkish flag (19), Orkhon Inscriptions (8), the crescent (8), Ottoman (4), martyrs (2), "the Mehter" (2), the nation (2), Turkish (1), Turkey (1), epics (1), "the Kayı flag" (1), "the red apple ideal" (1), monument to martyrs (1), patriotism (1),	11.25
History as a Lesson (46)	history books (14), boring lecture environment (8), map (5), memorization (5), pencil (4), school (3), teacher (3), blackboard (1), alphabet (1), exam (1), İlber Ortaylı (1)	9.58
Historical Places (37)	"Anitkabir" (6), "Gobekli Tepe" (5), the Pyramids of Egypt (5), Great Wall of China (4), Turkey Parliament (4), Hagia Sophia (2), Spice Road (2), Silk Road (1), Adana Stone Bridge (1), Gaziantep Castle (1), Harran Houses (1), archaeological ruins (1), complex (1), ziggurat (1), madrasa (1), caravanserai (1)	7.70
Historical Objects (37)	Inscription (5), ship (4), money (3), hourglass (3), wheel (3), glasses (2), traditional hat (2), clothing (2), compass (2), monument (1)), safety pin (1), tombstone (1), diamond ring (1), kerosene lamp (1), dagger (1), tablet (1), parchment (1), treasure (1), sewn stone (1) , letter (1)	7.70
Historical Figures (36)	"Atatürk" (19), "Seyid Onbaşı" (3), "İsmet İnönü" (3), "Suleiman the Magnificent" (2), "Fatih Sultan Mehmet" (1), "Fahreddin Paşa" (1), "Genç Osman" (1), "Hürrem Sultan" (1), "Naim Süleymanoğlu" (1), "Şehzade Mustafa" (1), "Deli İbrahim" (1), "Edison" (1)	7.50
History as Diplomacy and Politics (34)	Sultan (12), marquee (4), palace (4), Tulip Age (2), throne (2), republic (1), advisory council (1), state (1), diplomacy (1), edict (1)), monarch (1), king crown (1), congress (1), prince (1), vizier (1)	7.08
Social Life and Cultural Elements (30)	Cave (6), tent (6), fire (5), nomadic life (4), first people (3), sedentary life (2), cemetery (1), culture (1), family chat (1), old people (1)	6.25
History as a Science (20)	Writing (5), time (3), industry (3), invention (2), calendar (2), excavation (1), butterfly effect (1), history philosophy (1), century (1), connection (1)	4.17
Associations with Social Sciences (15)	Anatolia (4), Bosphorus (3), archaeology (3), world (3), America (1), earth (1)	3.13
Religious Symbols (6)	mosque (4), crucifix sign (1), shaman (1)	1.26
History as a Media Tool (5)	Stone age cartoon (1), television (1), movie (1), live broadcast (1), historical series (1)	1.05

When the drawings in the category of "History as a National Identity" are examined, it is seen that the participants identified history with their national and cultural values. The main purpose of history teaching is to raise individuals who can work towards a common ideal rather than for achieving individual interests and gain

the ability to become a member of the nation. When the drawings in this category are analysed in detail, it can be said that history contributed significantly to the formation of national identities of the participants. The participants also conceived history as a "lesson." The drawings in this category depict history lessons in classrooms. Drawings depicting boring classes, students memorizing history subjects, etc. are noteworthy in that they reflect the participants' negative perspectives towards history lessons. Furthermore, the fact that drawings of history textbooks constituted the majority in this category may be indicating the popularity of history textbooks as primary teaching materials in history teaching and/or individual history learning.

The category of "Historical Sites" shows that the participants associate history and historical events with historical sites. The drawings in this category were mostly of the historical sites in Turkey.

The drawings that fell in the category of "Historical Objects" were of historical items and antiques used in daily life in the past. These findings indicate that the participants attached importance to the cultural aspect of history as well as its political aspect. Too much abstraction in the teaching of history prevents individuals from creating mental images of historical events. From this point on, the fact that the participants drew historical objects is a valuable finding in that it points to the fact that history subjects are concretized more in history lessons.

The drawings that fell in the category of "Historical Figures" were mostly of important figures in Turkish history, especially Ataturk. Only one participant drew Edison. These findings indicate that history brings only Turkish history to the participants' minds. The fact that the participants did not depict famous historical figures who shaped world history can be shown as an indication of the lack of multi-faceted evaluation of historical events. The drawings that fell in the category of "History as Diplomacy and Politics" were mostly related to the Ottoman State and government. There were many drawings related to absolute monarchy.

The drawings in the category of "Social Life and Cultural Elements" are mostly related to the cultural elements in daily life. In addition, this category includes drawings of historical elements that reflect the development of social life. Especially drawings of caves, tents, fires, first humans, and nomadic life refer to the formation of the modern social structure. When looking at the drawings in the category of "History as a Science," it is seen that the participants pointed to the unique scientific methods and concepts of history. From the "Associations with Social Sciences" category, it can be inferred that the participants tried to establish a direct relationship between history and geography and archaeology. The category of "Religious Symbols" contains drawings related to symbols of Islam, Christianity, and Shamanism. Finally, the category of "History as a Media Tool" contains drawings related to historical movies, TV series, and TV shows.

In the second stage, the participants were asked to choose a drawing from these five drawings that they most closely identified with history and explain in detail the reasons for choosing that drawing. Table 2 presents the drawings that show the participants' selective conceptions of history.

Table 2. Participants' Selective Conceptions of History

Categories	Drawings and Frequency Values	%
History as a Field of Struggle (38)	Wars (24), sword (3), Malazgirt War (3), Conquest of Istanbul (2), War of Turkish Independence (1), the Anatolia 's Gate (1), weapon (1), soldiers (1), war horse (1), "Turan Tactics" (1),	39.17
History as a National Identity (14)	Turkish flag (7), the nation (2), Ottoman (1), Turkish (1), Turkey (1), epics (1), "the Kayi Tribe Flag" (1)	14.43
Historical Figures (9)	"Atatürk" (7), "Seyid Onbaşı" (1), "Suleiman the Magnificent" (1),	9.27
Social Life and Cultural Elements (9)	Cave (3), tent (2), first people (2), sedentary life (1), cemetery (1),	9.27
History as a Lesson (7)	History books (3), boring lecture environment (2), pencil (1), teacher (1),	7.21
History as Diplomacy and Politics (6)	Sultan (3), palace (1), throne (1), vizier (1)	6.18
History as a Science (5)	Text (2), time (1), butterfly effect (1), connection (1)	5.15
Historical Places (5)	"Göbeklitepe" (3), Great Wall of China (1), Turkey Parliament (1),	5.15
Historical Objects (3)	Inscription (1), dress (1), tablet (1),	3.09
Associations with Social Sciences (1)	Earth (1)	1.03

It can be inferred from Table 2 that the participants' selective conceptions of history are consistent with their general conceptions of history. Most of the drawings that the participants chose were related to battles. There can be many reasons why the most commonly identified concept with history is war. Additionally, the fact that political history issues are included in the curriculum to a great extent can be suggested as a reason for this situation. Research participants mostly identified the wars that held a significant place in Turkish history with history. According to these findings, it can be indicated that wars, one of the major events that changed the course of history, had an important place in the participants' perceptions of history. In accordance with the drawings in Table 1, it is seen that the participants' selective conceptions of history are concentrated in "History as a National Identity" and "Historical Figures" categories. According to these findings, it can be argued that the participants' selective conceptions of history are shaped according to the historical developments of their own country or nation. When the illustrations in the category "history as a tool of national identity" were examined, it was observed that the participants emphasized history and the national values of the Turkish nation. Based on these findings, history courses can be said to have a crucial role in transferring patriotic values and awareness of nationhood and coexistence to younger generations. In the category of historical figures, the illustrations of Atatürk were the most similar, as in Table 1. According to these findings, the participants identified history with Atatürk and drew attention to the importance of Atatürk in Turkish and world history. When the illustrations in the category of "social life and cultural elements" are examined, it is seen that the participants identify history with the elements in daily life. Accordingly, it can be interpreted that the history courses are related to the elements in the social life of individuals. On the other hand, the fact that there are participants who view history as a boring lesson is a finding that history educators should take into account. In the next stage, the underlying causes of the participants' conceptions of history and the meanings that the participants attributed to history were examined in depth.

Articles and Interviews

In this stage, the reasons why the participants chose one of their five drawings and the connection of these drawings with history were tried to be revealed. As a result of the analysis of the articles and the interview data, the categories in Figure 1 emerged.

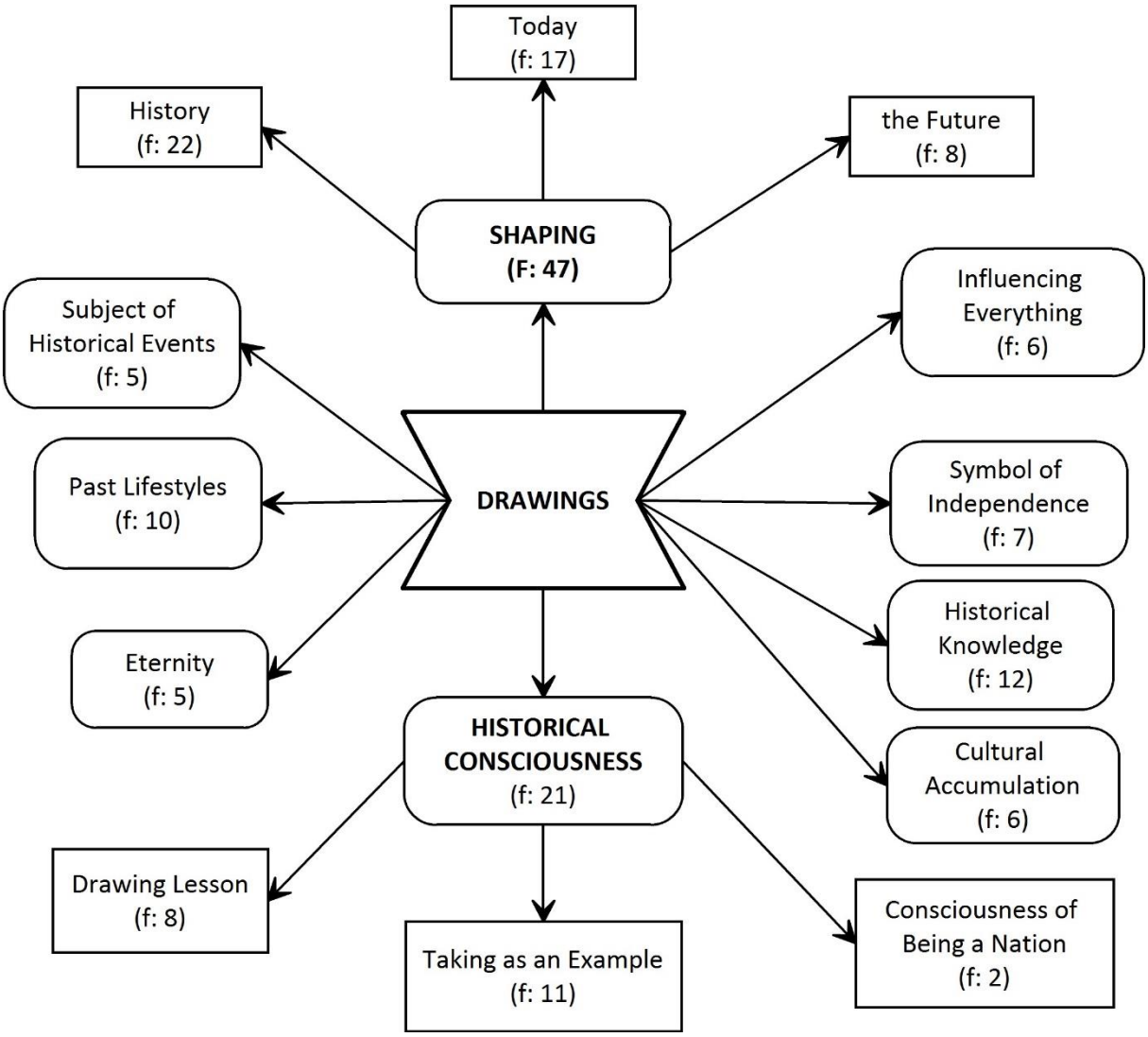

Figure 1. Reasons why Participants Chose their Drawings and the Relationship of the Drawings with History

According to Figure 1, the reasons that the participants stated why they chose the drawings are grouped under 9 main categories. The drawings under the category of "Shaping" are gathered under three different headings: "Shaping history," "Shaping today," and "Shaping the future." In the category of "Shaping history", the participants stated that they chose their drawings because they depicted historical events or figures that shaped history. The drawings in the categories of "History as a Field of Struggle" and "Historical Figures" were evaluated under the heading of "Shaping History." The articles of the participants who chose drawings of battles, Ataturk, and Ottoman sultans included the reason that they shaped history. As an example of the views of the participants in this category, the views of the participant coded 3M6 are given below:

"I chose the battle drawing because wars and battles have had such an important place in history that they have affected science, art, and social and political life. Schools were closed and opened due to wars, and various changes were made. Some athletes fled their country. Wars caused many economic disadvantages." (3M6).

As can be seen in the above excerpt, the participant noted that wars, together with their many effects, were a turning point in people's lives in history. The participants in the category of "Shaping today" generally chose drawings of inscriptions, battles, links, and butterfly effects. The participants in this category stated that history directly affected modern social structure and lifestyles, suggesting that everything existing today is a reflection of historical events. The views of the participant coded 2F14 are as follows:

"I chose the link drawing because history is an ongoing process of accumulation, where yesterday is added into today. No process, time, place, or event in history is independent of each other. No civilization existed from nothing. Graham Bell invented the telephone. Scientists improved his project with each passing day. So, did this happen all of a sudden? No. It was thanks to the historical process and knowledge." (2F14).

In short, the participant whose article was accepted above thinks today's developments are the continuation of the historical process. Besides, it can be said that history affects everything today and that today is a reflection of history. The participants in this category often mentioned the consequences of battles, especially the Battle of Gallipoli. The participants stated that the martyrdom of many young and educated people in this war affected Turkey's modern social structure. The drawings under the heading of "shaping the future" are mostly related to battles. The participants in this category stated that historical events are shaping both our day and the future. They stated that it is necessary to draw lessons from historical events in order to have a better future. They noted that history will naturally affect the future. The views of the participant coded 1M23 are as follows:

"He who has no knowledge of his past cannot shape his future. Nations must walk into the future by drawing lessons from historical events. In order to walk firmly into the future and become a strong state and nation, we must make all members of our society feel (learn about) the past." (1M23).

The above excerpt underlines the importance of seeing history as a guide to take firm steps into the future. Participants in the category of "Influencing Everything" stated that the depictions in their drawings influenced every other event in the past. This category mostly includes drawings related to battles, religions, and death. As an example of the views of the participants in this category, the views of the participant coded 4M7 are given below:

"Religions have influenced people's lifestyles, dressing styles, attitudes, cultures, traditions, and customs throughout history. Religions are even among the causes of wars. Throughout history, people have always been influenced by religion." (4M7).

The above excerpt argues that the effects of religion on both the individual and society have led to the occurrence of historical events. Events that influenced everything in the past were identified with history by the participants. When the drawings in the category of "Symbol of Independence" are examined, drawings of the Turkish flag, the Kayi tribe flag, and nations stand out. The participants in this category identified history with flags and independence. They stated that history cannot be dissociated from national feelings and consciousness of being a nation. The views of the participant coded 3F11 are as follows:

"*I chose the Turkish flag drawing because a flag symbolizes the existence of a nation. Colours and symbols in the flags of countries contain various meanings related to the wars that those countries had, to their rulers, and to the events that country underwent. Whenever a Turk looks at the Turkish flag, he/she remembers the hardships that this country underwent during its foundation. A person with a love of his homeland and nation sees history every time he looks at the flag."* (3F11).

From the above excerpt, it can be inferred that a flag reminds of historical events and somehow, represents collective memory for societies. Historical events were identified with flags, which is a reflection of the symbolic meaning attributed to flags. The "historical knowledge" category includes drawings such as inscriptions, books, pens, teachers, and tablets. The participants in this category stated that history evokes historical knowledge. The views of the participant coded 3M26 who identified history with historical books are as follows:

"When it comes to history, the first thing that comes to my mind is books because books are the assets that best describe history. I call them assets because they do not die; they live for centuries. As long as they live, history lives. An individual or a nation can only learn history from books and thus write their history. If one wants to leave a mark on the future, he/she can achieve this with books." (3M26).

The above excerpt emphasizes the ability of books to provide access to history. The necessity of leaving written works to be eternal was emphasized by the participants. The participants also drew attention to the problem of the objectivity of historical knowledge. They stated that history cannot be completely objective and unbiased and historical knowledge should be evaluated with this in mind. The excerpts below summarize the participants' views in this regard:

"History is never objective. There is subjectivity (in history). It is written with national feelings. People never record events that will despise their races. Something that's right for us can be wrong for someone else." (2M27).

"I think history is like the time travel of a person with one eye shut. Why with one eye shut? For example, when we listen to European historians, the event that ended the middle Ages is geographical discoveries; but when we listen to our historians, the event that ended the middle Ages is the conquest of Istanbul. They look from a different perspective, and we look from a different perspective. There are two reasons for this. It is either due to

a lack of historical documents or to the fact that nations interpret history from their own perspective. As such, history has never gained a universal dimension. Napoleon once said 'History is written by the victors.' Every state has only recorded their victories." (3M34).

In the above excerpts, it is emphasized that historical knowledge cannot be completely objective. The vast majority of participants drew attention to the subjectivity of history. Besides, one thing that is mentioned in this category is the perception of the history lesson as a boring lesson that requires students to memorize. The participants noted that they were uncomfortable with the pedagogical methods that teachers adopt, rather than the general structure of history. Teachers' behaviour patterns in history lessons considerably affect students' conceptions of history. As an example of the views of the participants in this category, the views of the participant coded 1F21 are given below:

"Since students have difficulty understanding history, history lessons have forced them to memorize. Throughout my life as a student, I have always said this to myself about history lessons: It is a past event that happened; how will I benefit from (learning about) it? Because the purpose of our teachers is always memorization; however, if they had shown us how important it is to learn our history, maybe I and students like me would love this lesson more and try to learn our past at least." (1F21).

From the above excerpt, it can be inferred that students get bored in history lessons because they are not motivated and that they regard the history lesson as a lesson that requires them to memorize subjects. The idea that history is of no use in everyday life leads to the perception that this lesson is not useful at all. The following excerpt from the interview with 4F2 can be shown as an example:

"While we teach history in our schools, we teach it based on rote-learning. However, if we teach it in a way that enables students to interpret historical events, if we raise in our children a consciousness of history and an enthusiasm to learn history, and if they are more curious about history, maybe history lessons can be more effective. We always teach it with boring methods based on rote-learning. Memorize this article, memorize that battle... When we teach history subjects by summarizing them, students say 'this is an (boring) academic article; I don't want to learn it. I used to complain just like that. I was never fond of history lessons in secondary and high school." (4F2).

In the above excerpt, it is emphasized that history lessons should arise interest in students. The participants also stated that traditional history teaching methods cause students to develop a negative attitude towards history lessons. Participants in the category of "cultural accumulation" identified history with cultural accumulation from past to present. The drawings in this category mostly include drawings of "inscriptions," followed by "soil" and "first humans," respectively. With the invention of writing, historical ages began, and the process of cultural accumulation started. As an example of the views of the participants in the "cultural accumulation" category, the views of the participant coded 3M23 are given below:

"Countless works or historical knowledge and documents have reached the present day thanks to the invention of writing. Through writing, knowledge was passed on to the next generations. We can learn from the past thanks to writing." (3M23).

The excerpt above mentions the role of writing in history reaching today. Through writing, humanity's cultural accumulation has reached today. Thanks to the written documents, it got easier to reach historical information, and cultural accumulation can be passed on to the future. The participants in this category identified history with the cultural accumulation that societies have brought from past to present. The category of "Eternity" includes drawings of inscriptions and clay tablets. The participants in this category emphasized that with the invention of writing, historical ages began and that writing had an important place in the consideration of history as a science. The views of the participant coded 1M39 on the subject are as follows:

"Before the invention of writing, people would draw on cave walls the events they experienced or the things that affected them. But these drawings have never given us the information provided by writing. So, we do not have much information about the time before the invention of writing. This lack of information forces people to make comments and propose theories that are unscientific." (1M39).

In the above excerpt, it is emphasized that we can obtain information about the past thanks to writing. Writing has a very important place regarding the past reaching the present day. The participants often emphasized that history could be a field of study thanks to the invention of writing. The category "Past Lifestyles" included drawings of tents, Great Wall of China, temples, and nations. The participants in this category stated that history comprises the lifestyles and culture of past people. They frequently mentioned the unique cultural lifestyles of different societies. The views of the participant coded 3F20 on this subject are as follows:

"Turks used to have a nomadic lifestyle. They used to live in tents. The tent, i.e., the nomadic lifestyle, has contributed greatly to Turks. They were always curious to discover new places and their sense of wonder developed. The tent, I think, represents the strength of Turks in the past. It reminds of their struggles in difficult conditions." (3F20).

From the above excerpt, it can be inferred that history cannot be considered separate from past lifestyles. The lifestyles of societies have influenced the course of history. Through the example of the nomadic lifestyle of Turks and how it led them to establish states in different geographies, the participants noted that the course of history is affected by lifestyles. Similarly, while explaining why he chose the drawing of the Great Wall of China, the participant coded 1M41 wrote about the lifestyle of Chinese people and emphasized how the Great Wall affected the historical events.

The category of "Subject of Historical Events" included drawings of first humans, battles, humans, and Ataturk. The participants in this category stated that the depictions in their drawings are the main actors of history,

stressing that history could not exist without them. The views of the participant coded 2F26 who identified history with humans are as follows:

"What history conjures up in me most is humans. Because it is human that makes, interprets, and lives history. We can say that humans are the architects of history. I think that real history is actually different and more interesting than what is taught in books. I mean, the heap of information in books does not attract my attention at all. That is, it is necessary to be able to live the history and be aware of humans. What we call history is a science that has emerged as a result of different interpretations of historical events. So, if there were no humans, there would be no history. As long as humans survive, history will always develop and continue." (2F26).

As can be seen in the above excerpt, humans, who are the subject of historical events, are the leading figure in the shaping of history. Therefore, where there is no human, there is no history. In the excerpt, the participant complains about abstract narration and the ignoring of the daily lives of people who lived in the past. A good many human has lived throughout history, and the domain of history is very wide. Therefore, more emphasis is placed on historical phenomena rather than on single historical events to make history easier to understand and teach. This leads to the failure of modern people to understand humans who constitute history and to develop historical empathy.

The drawings in the category of "Historical Consciousness" were collected under the headings of "Drawing a lesson," "Taking as an example," and "Consciousness of Being a Nation." The headings of "Drawing a lesson" and "Taking as an example" mostly included drawings of battles, the pincer movement, flags, and Ataturk. The participants in these categories emphasized that people should draw lessons from sad events in history and take example by proud events. They also noted that history is not a past thing; it shapes today as well. Below are some excerpts for the categories of "Drawing a lesson" and "Taking as an example."

"It must be known that these lands have witnessed so many hardships throughout history and how valuable our lands are. Our ancestors lived with a love for independence in their hearts, and they fought at all costs to avoid being subjugated by any foreign state. Our nation should also gain this historical consciousness. A nation that has reached this consciousness loses neither its land nor its flag." (4F4).

"The most important task of us, Turkish youth, is to protect this history that our Head Teacher has presented to us until the end of time and to reflect this to be a generation worthy of Ataturk." (2F36).

From the above excerpts, it can be inferred that the participants have such a historical consciousness that they take lessons from history and they use past events and examples to interpret today's events and situations. The participants in the category of "Consciousness of Being a Nation" stated that history helps individuals to mingle with the members of society they live in. It was emphasized that in order to strengthen unity and solidarity

within a nation, members of a nation should have a historical consciousness. The views of the participant coded 4M6 on this issue are as follow:

"Not knowing history makes it difficult for us to understand modern political and economic events. If we do not know the history of our nation, we can easily abandon our own traditions and culture and accept the cultures of other societies more easily. We wait open to being assimilated. For example, I am happy to know the history (of our nation); I feel responsible to know it. I work on it; I serve my state in this way. This gives me satisfaction; I feel indebted to the state and I pay my debt through history. I am paying and am going to pay my debt by writing and telling history." (4M6).

From the above excerpt, it can be inferred that history is an important element that connects and brings together the members of society. History has an important role in ensuring consciousness of being a nation. Similarly, the participants noted that societies that do not know about or do not care about their history cannot develop national consciousness.

CONCLUSION, DISCUSSION and RECOMMENDATIONS

The domain of history is a vast field of study. For this reason, in this study, pre-service social studies teachers' conceptions of history were revealed in three stages. In the first stage, to reveal the participants' general conceptions of history, the participants were asked to draw the first five things that came to their minds about history. In this way, it was tried to obtain deeper information through drawings. As a result of the first stage, the participants' general conceptions of history were collected under 12 main categories. One-third of the participants conceive history as a historical field of struggle. Most of the participants identified history with wars and battles. In addition, history is regarded as a reflection of national identity. The participants' conceptions of history contain historical sites, objects, figures, and other categories, respectively. In a study conducted by Altun (2016) with university students studying at the Department of History, it was found that the historical events in which the participants were most interested were the Conquest of Istanbul, Turkish War of Independence, and the Battle of Gallipoli. Similarly, the study by Dönmez and Yeşilbursa (2014) reveals that middle school students mostly identify wars and treaties with history. According to these results, it can be said that wars and the results caused by wars have an important place in individuals' perceptions of history. The identification of history science with wars, which examines all of the human activities of the past, is a result that should be considered in terms of teaching history. The study by Altun (2016) revealed that the historical figures in whom the participants were most interested were Mehmed the Conqueror, Ataturk, Suleiman the Magnificent, and Selim the Grim. Also, the participants of that study were most interested in prehistoric ages and Egyptian pyramids. The drawings in our study seem to be consistent with the findings reported by Altun (2016) and Dönmez and Yeşilbursa (2014). According to these findings, we can argue that pre-service social studies teachers' conceptions of history are affected by the history of the society they live in. The participants' general conceptions of history do not include events, places, or persons that had an important place in world

history. Therefore, we can say that pre-service social studies teachers' general conceptions of history are at a local scale rather than a global scale. Another research conducted by Vurgun (2014) suggest that history educators are more concerned with national and local elements while explaining history. In the research conducted by Özsüer (2015), children's books with history content published in Turkey and Greece are compared in terms of the conception of history and the way historical events are introduced. The results of the research reveal that the conception of history in both countries is heavily influenced by national and cultural elements.

In the second stage of the study, it was aimed to demonstrate what pre-service social studies teachers give importance most in history and reveal the participants' selective conceptions of history. To this end, they were asked to choose a drawing that they most closely identified with history and write down the reasons for choosing this drawing. The findings obtained in the second stage revealed that the participants' selective conceptions of history are consistent with the findings obtained in the first stage. Pre-service social studies teachers placed the most emphasis on the phenomenon of "war." The Battle of Malazgirt, the Conquest of Istanbul, and the War of Independence, which had a very important place in Turkish history, were chosen by the participants. Ataturk was at the forefront of historical figures. In a study conducted by Dönmez and Yeşilbursa (2014) to reveal secondary school students' conceptions of history, similar findings were reported: students identified history less with historical artefacts and cultural elements and more with battles and wars. A general examination of the participants' drawings indicates that, to them, history consists of the history of Turks. Similarly, in a study conducted by Yılmaz and Kaya (2011) with social studies teachers, it was found that the participants referred to the nation and national values while explaining the concept of history. In this study, only 5% of the participants regarded history as a science. Similarly, in the study of Yılmaz and Kaya (2011), it was found that only one of the ten social studies teachers mentioned the scientific aspect of history. In the study carried out by Altıkulaç (2015) with the participation of prospective teachers of social studies and history, it is reported that participants share opinions regarding that history is not interesting, boring and does not reflect the facts. These results reveal that educators who work/are going to work in the field of history teaching cannot approach history as a scientific discipline.

In the third stage of the study, unstructured interviews were conducted with seven volunteer participants to reveal their reasons for choosing the drawings. As a result of the content analysis of the participants' articles and interviews conducted with them, it was found that the reasons for the participants' conceptions of history were collected in 9 different categories. Among these categories, the categories of the "Functions of History" and "Historical Consciousness" take the first place. While explaining the reasons for why they chose their drawings, the participants frequently mentioned the importance of history and stated that history shapes not only today but also the future. Similarly, in a study conducted by Joseph (2011) with students aged 15-19, it was found that the participants thought that history has a close relationship with modern social structure and significantly affects modern life. The participants' conceptions of history are greatly based on the view that historical consciousness is a must for being a nation. The participants stated that one should take lessons when

examining history. They also expressed that history has an important role in achieving better social integration. In the study by Yılmaz and Kaya (2011), the participating social studies teachers mostly referred to national values, love of homeland, historical consciousness, and national culture when defining the objectives of history teaching.

In this study, pre-service social studies teachers conceived history as an exact reflection of past events. Very few participants shared the view that history is the interpretation of past events by historians in the light of sources and evidence. These findings are consistent with the results of other studies in the literature (Joseph, 2011; Virta, 2001; Yılmaz, 2008). On the other hand, the participants were aware that past lifestyles were very different from today and expressed that cultural accumulation passed on dynamically from past to present.

In the present study, the participants' drawings took the role of catalyzator. Given the verbal and abstract structure of history, the drawings of individuals who have difficulties in expressing themselves were used to determine their conceptions of history. Drawings are valuable in terms of concretizing history. In addition, writing articles to explain drawings can be a more attractive learning tool than traditional writing activities (de Leur et al., 2019). Drawings can be used in the classroom environment at the beginning of the activities of writing about history. Furthermore, discussions about drawings in the classroom can increase students' interest in history lessons. Further studies can be conducted to reveal different sample groups' conceptions of a specific era (e.g., middle Ages, Renaissance), a specific civilization (Roman Empire, Ottoman State), and a specific historical figure (Ataturk, Napoleon, etc.) through drawings.

Ethical Statement

"In this article, journal writing rules, publishing principles, research and publishing ethics rules, journal ethics rules are followed. The author is responsible for any violations that may arise in the article."

REFERENCES

Akça-Berk, N. (2012). Ortaöğretim 11. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihsel canlandırma uygulaması: Bir eylem araştırması [Practice of historical re-enactment in the course of history of Turkish revolution and Kemalism at the 11th grade of the high school: an action research]. *Unpublished doctoral dissertation.* Retrieved from https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/

Altıkulaç, A. (2015). Sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının tarih araştırmalarına yönelik algıları [Social studies and history teacher candidates' perceptions on historical works]. *Electronic Turkish Studies*, *10*(11), 97-112. http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8588

Altun, A. (2016). Tarih merakına yönelik bir inceleme: fen-edebiyat fakültesi (AİBÜ) tarih bölümü öğrencilerinin tarihe dair merakları [An investigation of historical curiosity: history students' curiosity about history in the faculty of arts and sciences (AIBU)]. *Turkish History Education Journal*, *5*(2), 390-436.

Clark, C. M., & Peterson, P. L. (1986). Teachers' thought processes. M. C. Wittrock (Ed.) *Handbook on research in teaching.* In (pp. 255-296). New York: Macmillan Publishing Co.

Cunningham, D. L. (2009). An empirical framework for understanding how teachers conceptualize and cultivate historical empathy in students. *Journal of Curriculum Studies, 41*(5), 679–709.

de Leur, T., van Boxtel, C., & Wilschut, A. (2019). "When I'm drawing, I see pictures in my head.": secondary school students constructing an image of the past by means of a drawing task and a writing task. *European Journal of Psychology of Education,* 1-21.

Dilek, D. (2009). Geçmişi imgelerle yeniden kurmak: ilköğretim düzeyinde tarihsel imgelem becerilerinin kullanımı üzerine ikonografik bir analiz [The Reconstruction of the Past through Images: An Iconographic Analysis on the Historical Imagination Usage Skills of Primary School Pupils]. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 9*(2), 633-689.

Dilek, G. (2010). Visual thinking in teaching history: reading the visual thinking skills of 12 year-old students in Istanbul. *Education 3–13, 38*(3), 257–227.

Dönmez, C., & Yeşilbursa, C. (2015). Ortaokul öğrencilerinin tarih algısı [Middle School Students' Perception of History]. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *34*(3), 415-436.

Ernest, P. (1988, August). *The impact of beliefs on the teaching of mathematics*. Paper was presented as at 6th International Congress of Mathematical Education, Budapest.

Evans, R. W. (1988). Lessons from history: Teacher and student conceptions of the meaning of history. *Theory and Research in Social Education,* 16, 203-225.

Grever, M., & Adriaansen, R. J. (2019). Historical consciousness: the enigma of different paradigms. *Journal of Curriculum Studies*, *51*(6), 814-830.

Haney, J., Czerniak, C. & Lumpe, A. (1996). Teacher beliefs and intentions regarding the implementation of science education reform strands. *Journal of Research in Science Teaching, 33*(9), 971-993.

Husbands, C. (1996). What is history teaching? Language, ideas and meaning in learning about the past. Buckingham and Philadelphia: Open University Press.

Joseph, S. (2011). What are upper secondary school students saying about history? *Caribbean Curriculum,* 18, 1-26.

Köstüklü, N. (2001). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi* [Social sciences and history teaching.]. Konya: Günay Ofset.

Lee, P. (2012). Walking Backwards into tomorrow historical Consciousness and understanding history. *History Education Research Journal*, *10*(2), 34-67.

Lévesque, S. (2008). Thinking historically. Educating students for the twenty-first century. Toronto: Toronto University Press.

Levstik, L., & Barton, K. (2015). Doing history. New York, London: Routledge.

Marcus, A., Metzger, S., Paxton, R., & Stoddard, J. (2010). *Teaching history with film.* New York: Routledge.

Özbaran, S. (1992). *Tarih ve öğretimi [History and teaching].* İstanbul: Cem Yayınevi.

Özsüer, E. (2015). Tarihin "öteki" yüzü: Türkiye ve Yunanistan örneğinde tarihi yeniden algılamak [The "other" face of history: re-comprehending history in the example of Turkey and Greece]. *Turkish History Education Journal*, *4*(2), 165-201.

Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. (Fourth Edition). Sage publications.

Paykoç, F. (1991). *Tarih öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Prangsma, M., Van Boxtel, C., Kanselaar, G., & Kirschner, P. (2009). Concrete and abstract visualizations in history learning tasks. *British Journal of Educational Psychology, 79*(2), 371–387.

Punch, F. K. (2005). *Introduction to social research: Quantitative and qualitative approaches*. London: Sage.

Sadoski, M., & Paivio, A. (2013). Imagery and text. A dual coding theory of reading and writing. New York/London: Routledge.

Schraw, G., & Olafson, L. (2003). Teachers' epistemological world views and educational practices. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, *3*(2), 178-235.

Stein, M., & Power, B. (1996). Putting art on the scientist's palette. R. S. Hubbard & K. Ernst (Eds.). New entries: learning by writing and drawing. Portsmouth, NH: Heinemann

Şıvgın, H. (2009). Ulusal tarih eğitiminin kimlik gelişimindeki önemi [The importance of national history education on the development of identity]. *Gazi Akademik Bakış II,* (4), 35-52.

Üztemur, S., Dinç, E., & Acun, İ. (2018). Müzeler ve tarihi mekânlarda uygulanan etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin sosyal bilgilere özgü becerilerinin geliştirilmesi [Developing students' social studies-specific skills through the implementation of museum and historic place activities]. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 294-324.

Van Meter, P., & Firetto, C. (2013). Cognitive model of drawing construction. Learning through the construction of drawings. G. J. Schraw, M. T. McCrudden, & D. Robinson (Eds.), Learning through visual displays. Charlotte, NC: Information Age Publishing.

Van Meter, P., & Garner, J. (2005). The promise and practice of learner-generated drawing: literature review and synthesis. *Educational Psychology Review, 17*(4), 285–325.

Vansledright, B. & Reddy, K. (2014). Changing epistemic beliefs? an exploratory study of cognition among pre-service history teachers. *Revista Tempo e Argumento,* Florianópolis, v. 6, n.11, p. 28-68.

Virta, A. (2001). Student teachers' conceptions of history. *History Education Research Journal*, *2*(1), 1-11.

Vurgun, A. (2014). Türkiye'de milli tarih anlayışı ve öğretimi [Conception and teaching of national history in Turkey]. *Unpublished master thesis.* Retrieved from https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/

Yılmaz, K. (2008): Social studies teachers' conceptions of history: calling on historiography, *The Journal of Educational Research, 101*(3), 158-176.

Yılmaz, K., & Kaya, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısı ve tarih öğretimine pedagojik yaklaşımları [Socıal studies teachers' conceptions of history and pedagogical orientations toward teaching history]. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *3*(6), 73-95.

ÇİZİMLER ARACILIĞIYLA ZİHİNLERDEKİ TARİH İMAJI: SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ TARİH ALGILARI

ÖZ

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih imajlarını ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 öğretim yılının ilk yarısında Türkiye'nin güneyinde yer alan bir üniversitede okuyan her sınıf düzeyinden rastgele seçilmiş 97 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Tarih yapısı itibariyle soyut ve çok geniş kapsamlıdır. Bu nedenle bu araştırmada çalışma grubunun tarih algıları üç aşamada derinlemesine incelenmiştir. Birinci aşamada katılımcılardan tarih deyince akıllarına gelen ilk beş şeyi çizmeleri istenmiştir. İkinci aşamada bu beş çizim arasından tarih ile en çok özdeşleştirdikleri ve tarihle daha çok bağdaştırdıkları bir çizimi seçerek bu çizimi seçme nedenlerini ayrıntılı bir şekilde yazmaları istenmiştir. Üçüncü aşamada çalışma grubu içerisinden seçilen yedi gönüllü katılımcıyla çizimleri seçme nedenlerine yönelik yapılandırılmamış mülakatlar yapılmıştır. İçerik analizi sonucunda elde edilen araştırma bulguları, katılımcıların genel tarih imajlarının 12 farklı kategoride toplandığını göstermiştir. Katılımcılar tarih ile en çok savaş ve savaşı ile ilgili olguları çizmişlerdir. Katılımcıların tarih algılarının altında yatan motifler 9 ayrı kategoride toplanmıştır. Araştırma sonuçları, katılımcıların tarih algılarının tarih bilinci temelinde şekillendiğini ve tarihin günümüz toplum yapısını etkileyen dinamik bir süreç olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Tarih algısı, tarih imajı, sosyal bilgiler öğretmen adayları, çizimler

GİRİŞ

Öznesi insan olan geçmişte yaşanmış olay ve olguların farklı algılanıp yorumlanmasının bir yansıması olarak tarihçiler pek çok konuda fikir ayrılığı yaşamaktadır. Öte yandan neredeyse bütün tarih araştırmacıları tarihin çok geniş bir inceleme alanı olduğunda hemfikirdir. Tarih bu yönüyle çok titiz çalışılması gereken bir disiplindir. Paykoç (1991) tarihi; bireyin kendisini, ilgilerini, tutumlarını, yeteneklerini, değerlerini ve inançlarını bilmesini hedefleyen, bilimsel düşünme yollarını takip ederek sosyal bir varlık olan bireyin davranışlarını inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlamıştır. Köstüklü (2001) ise tarihin; geçmişteki olayları mekân, zaman ve özneleri belirterek kaynaklara dayalı olarak neden-sonuç münasebetleri içinde inceleyen bilim dalı olduğunu vurgulamıştır. İbn-i Haldun'a göre tarih; bireylerin toplumsal ilişkilerinin zaman ve mekân sınırları dahilinde incelenerek anlaşılmasıdır. Bu yönüyle tarih, fen bilimleri de dahil olmak üzere içerisinde insanın yer aldığı her türlü beşerî faaliyetleri kapsayan geniş bir alandır (Şıvgın, 2009). Her ne kadar ortak tanımlar yapılsa da tarihin doğasına yönelik tartışmalar çok fazladır. Tarih gerçekten de herkesin kendi görüş, tutum, ideoloji ve değer yargılarına göre değişebilen bir yapıda mıdır? Bu sorunun tam bir cevabı olmamakla birlikte Özbaran'dan (1992) alınan aşağıdaki alıntı tarihin farklı yönde algılamalarına yönelik bir durum tespiti olabilir:

> "Tarih kimilerine göre dönülmek istenen bir sığınak, bazılarına göre uzaklaştırılması gereken eskimiş süreç, kimi yaşlılara göre her zaman ders alınacak kaynak, bazı gençlere göre gereksiz bir bilgi yığını ve ilerlemeyi durduran bir köstek; öğrencilerin bir bölüğüne dayanılmaz saatler yaşatan çekilmez ders, bir bölüğüne de ideoloji aşılayan bir tılsım…"

Tarihin doğasına yönelik farklı kavramsallaştırmalar konusunda Timuçin "*Kimileri tarihi hafife alıyorlar, onlara göre insanın paçalarını toza bulayacak bir bit pazarından başka bir şey değil, kimileri tarihi öyle bir yüceltiyor ki, insanın bilet alıp geçmişe gidesi geliyor.*" şeklinde eleştirisini dile getirmiştir (1979'dan akt., Epik, 2004: 56). Tarihe yönelik bu şekilde farklı algılamalar hiç şüphesiz tarihin, geçmişte yaşanmış olayların birebir aynısı olmamasından kaynaklanmaktadır. Tarih, geçmişle ilgili tarihçilerin kaynaklar ve kanıtlar aracılığıyla ortaya koyduğu ürünlerdir. Bu nedenle tarihçilerin kendi algı, görüş ve birikimlerinden bağımsız bir tarih anlatısı düşünmek olanaksızdır (Lee, 2012; Vansledright ve Reddy, 2014). Tarih araştırması, tarihçilerin geçmişin öznelerini (kaynak, belge, kanıt) eleştirel bir bakış açısıyla sorgulayıp muhakeme becerilerini kullanarak bir ürün ortaya koymasıdır. Kaynak veya kanıtların bir kısmının eksik olduğu durumlarda tarihin bütüncül bir şekilde kurgulanabilmesi ve olay örgüsünün mantıksal biçimde sunulabilmesi için tarihçilerin imgelem (düş gücü) becerilerini kullanabilmeleri gerekmektedir (Dilek, 2009). Tarihle ilgili belirli hikâyeleri, algıları, ritüelleri ve ön kabulleri olan toplumlarda büyüyen bireyler; başka (öteki) tarih anlatılarından kaçınarak parçası olmak istedikleri -bir nevi gurur duymak istedikleri- mevcut anlatıların peşinde koşarlar. Eğer böyle bir anlatı yoksa onu oluşturmaya çalışırlar veya var olan bir anlatıyı kendi durumlarına uyarlarlar (Grever ve Adriaansen, 2019). Öğretmenlerin konu alanına yönelik algı ve anlayışlarının öğretim uygulamalarını planlama, uygulama ve değerlendirme konusunda etkili olduğu ampirik araştırmalarca vurgulamıştır (Clark ve Peterson, 1986; Ernest, 1988; Schraw ve Olafson, 2003; Yılmaz, 2008). Öğretmenlerin konu alanına yönelik inanç ve anlayışları, ders

anlatım şekillerinin yanı sıra hangi konuyu atlayıp hangi konuya daha fazla önem verecekleri gibi konu seçiminde de etkili olacak ve bu durum öğrencilerin öğrenme çıktılarına da doğrudan etki edecektir (Evans, 1988; Haney, Czerniak ve Lumpe, 1996; Yılmaz, 2008). Bu nedenle öğretmenlerin pedagojik inançlarını daha iyi anlayarak öğrencilerin öğrenme kalitesini arttırmak için öğretmenlerin konu alanına yönelik anlayışlarının araştırılması gerekmektedir (Yılmaz, 2008).

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihe yönelik imajları çizimler aracılığıyla ortaya konulmuştur. Çizimlerden elde edilen veriler yazılı anlatım ve mülakatlarla desteklenmiştir. Bu sayede sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih algılarını derinlemesine inceleyebilmek amaçlanmıştır. Yapısı itibariyle tarih soyuttur ve gözlemlenemez. Tarihin geniş kapsamı göz önüne alındığında tarih derslerinde çoğunlukla olaylardan ziyade olgulara (örn. soğuk savaş, sanayileşme vb.) odaklanılır (de Leur, van Boxtel ve Wilschut, 2019). Bireylerin tarihi daha anlamlı öğrenip kavrayabilmeleri için tarihi imgelem becerilerini kullanarak somut bir imaj oluşturmaları gerekmektedir (Dilek, 2010; Husbands 1996). İmaj oluşturmaktan kastedilen tamamen hayal gücüne bağlı biçimde bireylerin kendi fantezi dünyalarına göre bir tarih temsili oluşturması değil; tam tersine tarihsel kanıtlara dayanan bir görüntü yaratma çabasıdır (de Leur vd., 2019). Lévesque (2008) geçmişin ancak yazılı kaynaklar ve resimler gibi tarihsel kanıtlarla yeniden yapılandırılabileceğini vurgulamıştır. Öğrencilerin tarihsel imajlarının belirlenmesinde temsili çizimler doğru bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır (Dilek, 2009; Van Meter ve Garner 2005). Çizim görevlerinin soyut kavramların somutlaştırılması konusunda öğrencileri teşvik ederek onları düşünmeye zorladıkları belirtilmiştir (Stein ve Power 1996; Van Meter ve Firetto, 2013). Bu durumun öğrencilerin hem sözel hem de görsel uyaranlarını harekete geçirerek üst bilişsel becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı söylenebilir (de Leur vd., 2019; Sadoski ve Paivio 2013; Van Meter ve Garner, 2005). Çizimler aracılığıyla öğrencilerin tarih ile ilgili zihinlerinde yer edinen soyut modelin daha iyi anlaşılması sağlanır (Van Meter ve Firetto, 2013). Görselleştirme, öğrencilerin ön bilgileri ile yeni öğrendikleri bilgiler arasında bağlantıyı kurmayı kolaylaştırmaktadır (Dilek, 2010). Çizim görevlerinin öğrencilerde karar verme, problem çözme ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiği ilgili çalışmalarca rapor edilmiştir (Dilek, 2010; Levstik ve Barton, 2015). Görsel materyaller daha kolay bir tarihsel kavramanın yanı sıra öğrencilerin tarihin fiziksel özelliklerine yönelik kendi zihinlerinde bir imaj oluşturmalarına da yardımcı olmaktadır (Dilek, 2009). Pek çok tarih eğitimcisi öğrencilerde tarihsel imgelem becerisinin geliştirilmesinde tarihi nesneler, görsel kaynaklar, tarihi filmler ve canlandırma alıştırmalarının kullanılması gibi yaklaşımlar önermişlerdir (Akça-Berk, 2012; Cunningham, 2009; Dilek, 2009; Marcus vd., 2010; Prangsma vd., 2009; Üztemur, Dinç ve Acun, 2018). Bu noktadan hareketle bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin kendi zihinlerinde oluşturdukları tarih imajlarını çizimler aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Katılımcıların tarih algılarını derinlemesine ve bütüncül bir şekilde irdeleyebilmek amacıyla çizimlerden elde edilen veriler yazma etkinliği ve mülakatlarla desteklenmiştir. Araştırmanın amacı çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Katılımcıların genel tarih imajları (algı) çizimlerine ne şekilde yansımaktadır?
- Katılımcılar tarih ile en çok hangi fenomenleri (seçici tarih algısı) özdeşleştirmektedir?
- Katılımcıların seçici tarih algılarının arkasında yatan motifler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada temel nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın mülakat aşamasında katılımcıların tarih algılarını derinlemesine ve bütüncül bir bakış açısıyla incelemek amacıyla olgubilim deseninden faydalanılmıştır. Olgubilim, kişilerin tecrübelerine dayalı olarak bir kavram veya olguyu nasıl algıladıklarını, nasıl yargılayıp anımsadıklarını, onu nasıl tasvir ettiklerini, ona yönelik neler hissettiklerini ve nasıl anlamlandırdıklarını tespit etmeyi amaçlamaktadır (Patton, 2014). Bu araştırmada derinlemesine ele alınan olgu sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih algılarıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 öğretim yılının güz döneminde Türkiye'de bir devlet üniversitesinde sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan her sınıf seviyesinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesiyle seçilmiş 97 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Olgubilim çalışmalarında ele alınan olguların derinlemesine ve ayrıntılı incelenebilmesi için katılımcı sayısı az tutulmaktadır. Bu araştırmanın birinci aşamasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih imajlarının genel bir resmi ortaya koyulmaya çalışıldığı için katılımcı sayısı fazladır. Araştırmanın mülakat kısmında katılımcı sayısı yediye (dört erkek, üç kadın) düşürülmüştür. Üçüncü aşamadaki katılımcıların seçiminde gönüllülük esas alınmıştır.

Veri Toplama Süreci

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih imajlarını ortaya koymaya çalışan bu araştırma üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada katılımcılara boş bir A4 kâğıdı verilerek onlardan tarih deyince akıllarına ilk gelen, tarihle en çok ilişkilendirdikleri, tarih kelimesini duyduklarında gözlerinin önünde canlanan ve çağrışım yapan beş şeyi karakalem şeklinde çizmeleri istenmiştir. Katılımcıların çizimler esnasında estetik kaygı gütmemeleri istenmiş ve bu aşamada onların resim yeteneklerinin ölçülmediği vurgulanmıştır. İlk aşamada katılımcıların genel bir tarih imajları ve zihinsel-görsel algıları ortaya konulmak amaçlanmıştır.

İkinci aşamada katılımcılardan bu beş çizim içerisinden tarih ile en çok özdeşleştirdikleri, kendi kanaatlerine göre tarih kavramını en çok karşılayan ve tarih deyince gözlerinin önünde canlanan bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Katılımcılardan seçtikleri çizimi niçin seçtiklerine yönelik A4 kâğıdının arkasına bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Kompozisyonda seçtikleri çizimin tarihle olan bağlantılarını ve bu çizimi tarihle nasıl özdeşleştirdiklerinin nedenlerini ayrıntılı bir şekilde açıklamaları istenmiştir. Birinci aşamada genel tarih algıları ortaya konulan katılımcılardan bu aşamada detaylı bir açıklama yapmaları istenmiş ve katılımcıların tarih algılarının altında yatan motifler belirlenmeye çalışılmıştır. Veri toplama sürecinin birinci ve ikinci aşamaları eş zamanlı yürütülmüştür.

Üçüncü aşamada bir önceki aşamada elde edilen verilerin farklı bir veri toplama yöntemiyle desteklenmesi amacıyla çalışma grubu arasından yedi gönüllü katılımcı ile yapılandırılmamış mülakatlar yapılmıştır. Mülakatların çıkış noktası katılımcıların ikinci aşamada yazdığı kompozisyonlardır. Bu sayede ikinci aşamadaki verilerin kontrolü sağlanmış ve aynı zamanda katılımcıların tarih algıları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Araştırmanın birinci ve ikinci aşamaları bir ders saati sürmüştür. Üçüncü aşamada her bir mülakat ortalama 40 dakika sürmüştür. Mülakatlar ses kaydına alınmadan önce katılımcılara gerekli bilgilendirmeler yapılarak katılımcıların onayı alınmış ve istedikleri zaman görüşmeleri yarıda bırakabilecekleri hatırlatılmıştır. Araştırmanın bütün aşamalarında etik ilkelere uyulmuştur.

Verilerin Analizi

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih imajlarının genel bir görüntüsünü ortaya koymak amacıyla birinci aşamada elde edilen çizimler içerik analizine tabi tutulmuştur. Toplam 485 karakalem çizimi tümevarımsal bir yaklaşımla belirli kategoriler altında toplanmıştır. İkinci ve üçüncü aşamalarda elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak kodlamalar yapılmıştır. Kodlamalar yapılırken olabildiğince katılımcıların kendi ifadeleri kullanılmıştır. Bir sonraki aşamada benzer nitelikteki kodlar aynı kategori altında birleştirilmiştir. Soyutlama işleminin son aşamasında kategoriler karşılaştırılıp aynı özellikte olanlar birleştirilerek temalara ulaşılmıştır (Punch, 2005). Katılımcıların her biri için cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre kod isim verilmiştir. Örneğin 1K3 kodlu katılımcı birinci sınıfta okuyan üçüncü sıradaki kadın öğrenciyi temsil etmektedir.

BULGULAR

Bu kısımda bulgular, çizimlerden elde edilen veriler ile yazılı anlatımlar ve mülakatlardan veriler olmak üzere iki başlık altında yapılandırılmıştır.

Çizimler

Veri toplama sürecinin birinci aşamasında katılımcıların genel bir tarih imajını ortaya koymak amacıyla onlardan tarih ile özdeşleştirdikleri beş karakalem çizim yapmaları istenmiştir. Çizimlerin içerik analizine tabi tutulmasıyla ortaya çıkan kategoriler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'de görüleceği üzere katılımcıların genel tarih imajları 12 ana kategori altında toplanmıştır. Katılımcıların yaklaşık üçte birinin tarih imajları savaş ve mücadelelerden oluşturmaktadır. Tüm kategoriler içerisinde en fazla karakalem çizimi genel bir savaş sahnesi (f: 29) şeklinde olmuştur. Katılımcılar bu çizimlerde herhangi özel bir savaşı belirtmeden savaş sahnesi betimlemişlerdir. Bu durumu destekleyen biçimde Türk tarihinde çok önemli sonuçları olan bazı özel savaşlar (Kurtuluş Savaşı, İstanbul'un Fethi vb.) da katılımcıların çizimlerinde yer bulmuştur. Ayrıca savaşların bileşenleri olarak çok sayıda savaş aletinin katılımcıların çizimlerine yansıdığı görülmüştür. Bu bulgular, savaşların tarihin seyrini değiştiren ve aynı zamanda günümüz siyasi ve toplumsal yapıyı doğrudan etkileyen çok önemli sonuçları olmasıyla açıklanabilir. Öte yandan tarihin sadece savaşlardan

ibaret olmadığı göz önüne alındığında tarih öğretiminde savaşlar ve mücadelelere daha çok ağırlık verildiği yorumu yapılabilir.

Tablo 1. Katılımcıların Genel Tarih İmajları

Kategoriler	Çizimler ve Frekans Değerleri	%
Mücadele Alanı Olarak Tarih (160)	*Savaşlar:* savaşlar [genel] (29), Kurtuluş Savaşı (10), antlaşmalar (8), İstanbul'un Fethi (5), I. Dünya Savaşı (4), Haçlı Seferleri (3), Malazgirt Savaşı (3), Anadolu'nun Kapısı (2), idam (2), hücum etme (1), sömürgecilik (1), *Savaş Aletleri:* kılıç (16), kale (14), savaş aletleri [genel] (9), ok-yay (8), silah (7), tank (4), füze (4), savaş topu (3), Nusrat Mayın Gemisi (1), Yavuz ve Midilli Gemileri (1), zırh (1), arma (1) *Savaşın Özneleri:* askerler (10), savaş atı (7), ölü insanlar (2), yeniçeri (1), *Savaş Taktikleri:* hilal taktiği (2), turan taktiği (1),	33.33
Milli Bir Kimlik Olarak Tarih (54)	Türk bayrağı (19), Orhun Abideleri (8), hilal (8), Osmanlı (4), şehit (2), mehter (2), millet (2), Türk (1), Türkiye (1), destan (1), kayı bayrağı (1), kızıl elma (1), şehitler anıtı (1), vatanseverlik (1),	11.25
Bir Ders Olarak Tarih (46)	Tarih kitapları (14), sıkıcı ders ortamı (8), harita (5), ezber (5), kalem (4), okul (3), öğretmen (3), karatahta (1), alfabe (1), sınav (1), İlber Ortaylı (1)	9.58
Tarihi Mekânlar (37)	Anıtkabir (6), Göbekli Tepe (5), Mısır Piramitleri (5), Çin Seddi (4), TBMM (4), Ayasofya (2), Baharat Yolu (2), İpek Yolu (1), Adana Taş Köprü (1), Gaziantep Kalesi (1), Harran Evleri (1), arkeolojik kalıntılar (1), külliye (1), ziggurat (1), medrese (1), kervansaray (1)	7.70
Tarihi Nesneler (37)	Kitabe (5), gemi (4), para (3), kum saati (3), tekerlek (3), gözlük (2), kavuk (2), kıyafet (2), pusula (2), abide (1), çengelli iğne (1), balbal (1), elmas yüzük (1), gaz lambası (1), hançer (1), tablet (1), parşömen (1), hazine (1), dikili taş (1), mektup (1)	7.70
Tarihi Şahsiyetler (36)	Atatürk (19), Seyid Onbaşı (3), İsmet İnönü (3), Kanuni Sultan Süleyman (2), Fatih Sultan Mehmet (1), Fahreddin Paşa (1), Genç Osman (1), Hürrem Sultan (1), Naim Süleymanoğlu (1), Şehzade Mustafa (1), Deli İbrahim (1), Edison (1)	7.50
Diplomasi ve Siyaset Alanı Olarak Tarih (34)	Padişah (12), otağ (4), saray (4), Lale Devri (2), taht (2), cumhuriyet (1), danışma meclisi (1), devlet (1), diplomasi (1), ferman (1), hükümdar (1), kral tacı (1), kurultay (1), şehzade (1), vezir (1)	7.08
Sosyal Yaşam ve Kültürel Öğeler (30)	Mağara (6), çadır (6), ateş (5), göçebe hayat (4), ilk insanlar (3), yerleşik hayat (2), mezarlık (1), kültür (1), aile içi sohbet (1), yaşlı insanlar (1)	6.25
Bir Bilim Olarak Tarih (20)	Yazı (5), zaman (3), sanayi (3), icat (2), takvim (2), kazı (1), kelebek etkisi (1), tarih felsefesi (1), yüzyıl (1), bağlantı (1)	4.17
Sosyal Bilim Disiplinleriyle İlişkilendirmeler (15)	Anadolu (4), İstanbul Boğazı (3), arkeoloji (3), dünya (3), Amerika (1), toprak (1)	3.13
Dinsel Semboller (6)	Cami (4), haç işareti (1), şaman (1)	1.26
Medya Aracı Olarak Tarih (5)	Taş devri çizgi filmi (1), televizyon (1), film (1), canlı yayın (1), tarihi diziler (1)	1.05

Milli bir kimlik olarak tarih kategorisinde yer alan çizimler incelendiğinde katılımcıların tarihi kendi milli ve kültürel değerleriyle özdeşleştirdikleri görülmektedir. Tarih öğretiminin en temel amacı, ferdi çıkarlardan ziyade ortak ülkü içerisinde hareket edebilen ve millet olabilme becerisini kazanabilmiş bireyler yetiştirmektir. Bu kategoride yer alan çizimler ayrıntılı incelendiğinde katılımcıların milli bir kimlik oluşturmalarında tarihin çok önemli bir payı olduğu söylenebilir. Katılımcılar aynı zamanda tarihi bir "ders" olarak algılamışlardır. Bu

kategoride yer alan çizimler sınıfta işlenen tarih derslerine atıf yapmaktadır. Sıkıcı ders ortamı ve ezber gibi çizimlerin olması katılımcıların tarih derslerine olan olumsuz bakış açılarını yansıtması açısından kayda değerdir. Buna ek olarak bu kategoride en çok tarih ders kitaplarının çizilmiş olması, tarih öğretiminde ve/ya bireysel tarih öğrenme sürecinde ders kitaplarının birincil öğretim materyali olarak daha fazla rağbet gördüğü söylenebilir.

İçerik analizi sonucunda tarihi mekânlar kategorisinin ortaya çıkması, katılımcıların tarihi olayları mekânsal bağlamını dikkate alarak zihinlerine kaydettiklerini göstermektedir. Bu kategoride yer alan çizimler incelendiğinde daha çok Türkiye bağlamını kapsayan hafıza-mekânların yer aldığı görülmektedir.

Tarihi nesneler kategorisinde yer alan katılımcılar, günlük hayatta kullanılan tarihi eşyaları çizmişlerdir. Bu bulgular, katılımcıların siyasi tarih konularının yanı sıra tarihin kültürel yönünü de önemsediklerini göstermiştir. Tarih derslerinin aşırı soyutlaştırılarak anlatılması geçmişte yaşanmış olayların bireylerin zihninde canlanmasına ket vurmaktadır. Bu noktadan hareketle katılımcıların tarihin somut nesnelerini tarih ile bağdaştırmaları, tarih derslerinin daha çok somutlaştırılarak anlatılması açısından değerli bir bulgudur.

Tarihi şahsiyetler kategorisinde yer alan katılımcılar başta Atatürk olmak üzere yalnız Türk tarihindeki önemli kişiliklere değinmişlerdir. Sadece bir katılımcı Edison çizimi yapmıştır. Bu bulgular katılımcıların tarihi sadece Türk tarihi şeklinde algıladıklarını göstermiştir. Küresel ölçekte dünya tarihine yön veren tarihi kişilerin katılımcılar tarafından çizilmemesi, tarihi olayların neden-sonuç bağlamında çok yönlü değerlendirilmesinin önünde bir engel olduğu söylenebilir. “Diplomasi ve siyaset alanı olarak tarih” kategorisinde yer alan katılımcılar, daha çok Osmanlı tarihi olmak üzere devlet yönetimini çağrıştıran çizimler yapmışlardır. Özellikle mutlakıyet rejimini anımsatan çizimlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür.

“Sosyal yaşam ve kültürel öğeler” kategorisinde yer alan çizimlere bakıldığında daha çok günlük hayatın içerisinde yer alan kültürel öğelerin yer aldığı görülmüştür. Buna ek olarak bu çizimlerde toplum hayatının gelişim serüvenini yansıtan tarihi öğeler yer almaktadır. Özellikle mağara, çadır, ateş, ilk insanlar ve göçebe hayat çizimleri tarihsel bağlamda günümüz toplum yapısının oluşum sürecine atıfta bulunmaktadır. “Bir bilim olarak tarih” kategorisinde yer alan çizimlere bakıldığında katılımcıların tarihin kendine özgü bilimsel yöntem ve kavramlarına işaret ettikleri görülmüştür. “Sosyal bilim disiplinleriyle ilişkilendirmeler” kategorisindeki çizimler incelendiğinde tarih ile coğrafya ve arkeoloji bilimlerinin doğrudan ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. “Dinsel semboller” kategorisinde yer alan çizimler incelendiğinde İslamiyet, Hıristiyanlık ve Şamanlık ile ilgili sembollerin tarihle özdeşleştirildiği görülmüştür. “Medya aracı olarak tarih” kategorisinde yer alan çizimler incelendiğinde daha çok tarihi filmler, diziler ve tarihle ilgili televizyon programları görülmüştür.

Araştırmanın ikinci aşamasında katılımcılardan kendi oluşturdukları beş çizim arasından tarih ile en çok bağdaştırdıkları bir çizimi seçerek bu çizimi seçme nedenlerini ayrıntılı bir şekilde açıklamaları istenmiştir. Katılımcıların seçici tarih algılarını oluşturan çizimler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Seçici Tarih İmajları

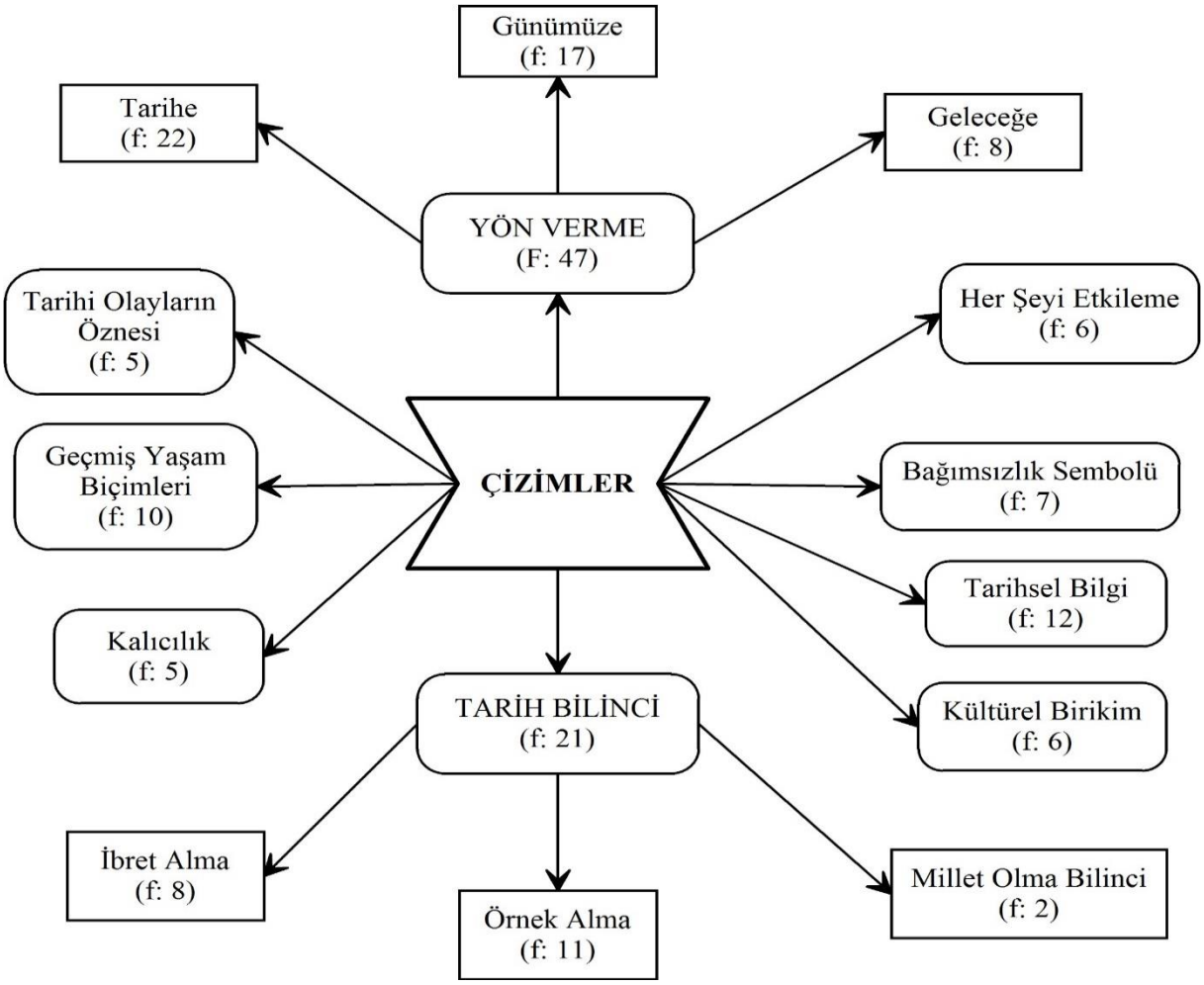
Kategoriler	Çizimler ve Frekans Değerleri	%
Mücadele Alanı Olarak Tarih (38)	Savaşlar (24), Kurtuluş Savaşı (1), İstanbul'un Fethi (2), Malazgirt Savaşı (3), Anadolu'nun kapısı (1), kılıç (3), silah (1), askerler (1), savaş atı (1), turan taktiği (1),	39.17
Milli Bir Kimlik Olarak Tarih (14)	Türk bayrağı (7), , Osmanlı (1), millet (2), Türk (1), Türkiye (1), destan (1), kayı bayrağı (1),	14.43
Tarihi Şahsiyetler (9)	Atatürk (7), Seyid Onbaşı (1), Kanuni Sultan Süleyman (1),	9.27
Sosyal Yaşam ve Kültürel Öğeler (9)	Mağara (3), çadır (1), ilk insanlar (1), yerleşik hayat (1), mezarlık (1), din (1)	9.27
Bir Ders Olarak Tarih (7)	Tarih kitapları (3), sıkıcı ders ortamı (2), kalem (1), öğretmen (1),	7.21
Diplomasi ve Siyaset Alanı Olarak Tarih (6)	Padişah (3), saray (1), taht (1), vezir (1)	6.18
Bir Bilim Olarak Tarih (5)	Yazı (2), zaman (1), kelebek etkisi (1), bağlantı (1)	5.15
Tarihi Mekânlar (5)	Çin Seddi (1), TBMM (1), Göbeklitepe (3)	5.15
Tarihi Nesneler (3)	Kitabe (1), kıyafet (1), tablet (1),	3.09
Sosyal Bilim Disiplinleriyle İlişkilendirmeler (1)	Toprak (1)	1.03

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların seçici tarih algılarının genel tarih algılarıyla uyumlu olduğu görülmektedir. Katılımcıların tarihle en fazla özdeşleştirdikleri çizim "savaş" olmuştur. Tarih ile en fazla özdeşleştirilen kavramın savaş olmasının pek çok nedeni olabilir. Bununla birlikte siyasi tarih konularının öğretim programlarında çok fazla yer alması bu durumun bir nedeni olarak gösterilebilir. Katılımcılar tarih ile en çok Türk tarihindeki önemli bir yer tutan savaşları özdeşleştirmişlerdir. Bu bulgulara göre tarihin seyrini değiştiren önemli olayların başında gelen savaşların katılımcıların tarih algılarında önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Tablo 1'dekine benzer şekilde katılımcıların seçici tarih algılarının "milli kimlik aracı olarak tarih" ve "tarihi şahsiyetler" kategorisinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bulgulara göre katılımcıların seçici tarih imajlarının, içinde bulundukları toplumun tarihsel gelişmelerine göre şekillendiği söylenebilir. "Milli kimlik aracı olarak tarih" kategorisinde yer alan çizimler incelendiğinde katılımcıların tarih ile Türk milletinin kendine özgü milli değerlerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Bu bulgulara göre tarih derslerinin millet olma ve bir arada yaşama bilinci ile vatanseverlik değerlerini genç kuşaklara aktarmada önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

Tarihi şahsiyetler kategorisinde Tablo 1'dekine benzer şekilde en fazla Atatürk çizimleri yer almıştır. Bu bulgulara göre katılımcılar tarihi Atatürk ile özdeşleştirerek bir nevi Atatürk'ün Türk ve dünya tarihindeki önemine dikkat çekmişlerdir. "Sosyal yaşam ve kültürel öğeler" kategorisinde yer alan çizimler incelendiğinde katılımcıların tarihi günlük yaşamdaki öğelerle özdeşleştirdikleri görülmektedir. Buna göre tarih derslerinin bireylerin toplumsal yaşamındaki öğelerle bağlantılı olduğu yorumu yapılabilir. Öte yandan tarihi sıkıcı bir ders olarak gören katılımcıların olması da tarih eğitimcilerinin dikkate almaları gereken bir bulgudur. Bir sonraki aşamada katılımcıların tarih algılarının altında yatan nedenler ve katılımcıların tarihe yükledikleri anlamlar derinlemesine incelenmiştir.

Yazılı Anlatımlar ve Mülakatlar

Bu aşamada katılımcıların ikinci aşamada seçtikleri çizimi seçme nedenleri ve bu çizimlerin tarihle bağlantısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yazılı anlatımlar ve mülakat verilerinin analizi sonucunda Şekil 1'de yer alan kategoriler ortaya çıkmıştır.

Şekil 1. Katılımcıların Çizimleri Seçme Nedenleri ve Çizimlerin Tarihle Olan İlişkisi

Şekil 1 incelendiğinde katılımcıların çizimleri seçme nedenlerinin 9 ana kategori altında toplandığı görülmüştür. "Yön verme" (şekillendirme) kategorisi altında yer alan çizimler tarihe, günümüze ve geleceğe yön verme şeklinde üç ayrı başlıkta toplanmıştır. "Tarihe yön verme" kategorisinde katılımcılar, tarihe yön veren ve tarihi olayları şekillendiren yapısından dolayı çizimlerini seçtiklerini dile getirmişlerdir. "Mücadele alanı olarak tarih" ve "tarihi şahsiyetler" kategorilerinde yer alan çizimler "tarihe yön verme" başlığı altında değerlendirilmiştir. Savaşlar, Atatürk, Osmanlı padişahları gibi çizimlerin açıklamalarında tarihe yön verme ve tarihi şekillendirme çok sık dile getirilmiştir. Bu

kategoride yer alan katılımcıların görüşlerine örnek olması açısından 3E6 kodlu katılımcının görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Savaşı seçiyorum çünkü savaşın tarihte öyle önemli bir yeri vardır ki bu durum bilimi, sanatı, sosyal ve siyasi hayatı etkilemiştir. Savaşlar yüzünden okullar kapanmış ve açılmış ve çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Bazı sporcular ülkesinden kaçmıştır. Ekonomik açıdan birçok götürüsü olmuştur." (3E6).

Yukarıdaki alıntıda görüleceği üzere savaşların pek çok farklı etkisi olması nedeniyle tarihte insanların yaşamında dönüm noktası olduğu vurgulanmıştır. "Günümüze yön verme ve günümüzü şekillendirme" kategorisinde yer alan katılımcılar genellikle kitabe, savaş, bağlantı ve kelebek etkisi gibi çizimleri seçmişlerdir. Bu kategoride yer alan katılımcılar, tarihin günümüz toplum yapısını ve yaşam şekillerini doğrudan etkilediğini belirterek günümüzde var olan her şeyin tarihsel olayların birer yansıması olduğunu vurgulamışlardır. 2K14 kodlu katılımcının bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Bağlantı çizimini seçtim; çünkü tarih dünün üzerine bugünün eklenmesiyle devam eden bir birikim sürecidir. Tarihteki hiçbir süreç, zaman, mekân, olay birbirinden bağımsız değildir. Hiçbir medeniyet yoktan var olmadı. Graham Bell telefonu icat etti. Bilim insanları onun projesini her geçen gün daha da geliştirdiler. Peki, birden mi oldu? Hayır. Tarihsel bir süreç ve birikim sayesinde oldu." (2K14).

Yukarıdaki alıntıdan günümüzdeki gelişmelerin tarihsel sürecin devamı olduğu sonucu çıkmaktadır. Buna ek olarak tarihin günümüzdeki her şeyi etkilediği ve günümüzün tarihin bir yansıması olduğu söylenebilir. Bu kategoride yer alan katılımcılar savaşların sonuçlarına çok fazla değinerek özellikle Çanakkale Savaşı örneğini çok sık dile getirmişlerdir. Bu savaş sonrasında çok sayıda genç ve okumuş kesimin şehit olması Türkiye'nin günümüzdeki toplum yapısını etkilediğine dikkat çekmişlerdir. "Geleceğe yön verme" başlığı altında toplanan çizimler incelendiğinde savaş çizimleri önde gelmektedir. Bu kategoride yer alan katılımcılar tarihte yaşanmış olayların hem günümüzü hem de geleceği şekillendirdiğini dile getirmişlerdir. Daha iyi bir gelecek kurabilmek için tarihi olaylardan ders çıkarmak gerektiğini belirtmişlerdir. Yapısı itibariyle tarihin geleceğe etki edeceğini vurgulamışlardır. 1E23 kodlu katılımcının bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Geçmişini bilmeyen geleceğine yön veremez. Milletler geleceklerine tarihinde yaşadıkları olaylardan ders çıkararak ilerlemelidir. Geleceğe doğru ve emin adımlarla yükselerek güçlü bir devlet ve birlikte bir millet olabilmek için geçmişimizi toplumun bütün fertlerine hissettirmeliyiz." (1E23).

Yukarıdaki alıntıda geleceğe sağlam temeller atabilmek için tarihi rehber edinmenin öneminden bahsedilmektedir. "Her şeyi etkileme" kategorisinde yer alan katılımcılar çizdikleri şeyin tarihteki her şeyi etkilediğini ve çok yönlü bir yapısı olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoride savaş çizimi başta olmak üzere din ve ölüm çizimleri yer almaktadır. Bu kategoride yer alan görüşlere örnek olması açısından 4E7 kodlu katılımcının görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Dinler tarih boyunca insanların yaşayışı, giyinişi, hal ve tavırları, kültür, gelenek ve göreneklerini etkilemiştir. Tarihteki savaşların bile sebepleri arasında dinler yer almaktadır. Tarih boyu insanlar hep dinin etkisinde kalmışlardır." (4E7).

Yukarıdaki alıntıda dinin hem birey hem de toplum üzerindeki etkilerinin tarihsel olayları etkilediği vurgulanmıştır. Geçmişte her şeyi etkileyen olaylar katılımcılar tarafından tarihle özdeşleştirilmiştir. "Bağımsızlık sembolü" kategorisindeki çizimler incelendiğinde Türk bayrağı, kayı bayrağı ve millet çizimleri göze çarpmaktadır. Bu kategoride yer alan katılımcılar tarihi bayrak ve bağımsızlık ile özdeşleştirmişlerdir. Tarihin milli duygulardan ve millet olma bilincinden ayrı düşünülemeyeceğini vurgulamışlardır. Bu konuda 3K11 kodlu katılımcının görüşleri şu şekildedir:

"Türk bayrağını seçtim; çünkü bayrak bir milletin var oluşudur. Ülkelerin bayraklarındaki renkler ve simgeler o ülkelerin yaşadıkları savaştan, yöneticilerinden, milletin yaşadığı olaylardan ve ülkenin bulunduğu durumlardan çeşitli anlamlar içerir. Türk milleti bayrağına her bakışında geçmişte bu ülkenin ne zorluklarla kurulduğunu hatırlar. Yüreğinde vatan sevgisi ve millet bilinci olan bir insan bayrağa her baktığında tarihi görür." (3K11).

Yukarıdaki alıntıdan bayrağın tarihte yaşanmış olayları hatırlatan yapısı olduğu ve bir nevi toplumların hafızası olduğu yorumu yapılabilir. Bayrak ile tarihi olaylar özdeşleştirilmiştir. Bu durum bayrağa yüklenen sembolik anlamın bir yansımasıdır. "Tarihsel bilgi" kategorisinde yazı, kitap, kalem, öğretmen ve tablet gibi çizimler yer almıştır. Bu kategoride yer alan katılımcılar tarih deyince akıllarına tarihsel bilgiler geldiğini dile getirmişlerdir. Tarihi, tarihsel kitaplarla özdeşleştiren 3E26 kodlu katılımcının görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Tarih deyince aklıma ilk gelen şey kitaplar olmuştur; çünkü kitaplar tarihi en iyi anlatan varlıklardır. Varlık diyorum çünkü onlar asırlar geçse de ölmeyip yaşarlar. Onlar yaşadıkça tarih de yaşar. Bir birey veya bir millet geçmiş tarihini ancak kitaplardan öğrenebilir ve böylece tarihini yazabilir. İnsan geleceğe kendinden iz bırakmak istiyorsa bunu kitaplarla başarabilir." (3E26).

Yukarıdaki alıntıda kitapların tarihe erişimi sağlayan özelliğine vurgu yapılmıştır. Kalıcı olmak için yazılı eserler bırakmanın gerekliliği katılımcılarca vurgulanmıştır. Öte yandan katılımcılar tarihsel bilginin nesnelliği sorununa dikkat çekmişlerdir. Tarihin tam anlamıyla nesnel ve tarafsız olamayacağını ve tarihi bilgilerin bu yönde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu konuyu özetlemesi açısından aşağıda örnek alıntılar verilmiştir:

"Tarih asla objektif değildir. Sübjektiflik vardır. Milli duygularla yazılıyor. Hiçbir zaman insanlar kendi ırklarını küçümseyecek olayları kayda geçmez. Bize göre doğru olan, başkasına göre yanlış olabiliyor." (2E27).

"Bence tarih tek gözü kapalı bir insanın zamanda yolculuk yapmasıdır. Neden tek göz dedin derseniz şundan dolayıdır. Örneğin Avrupalı tarihçilere baktığımız zaman Orta Çağı kapatan hadise coğrafi keşiflerdir; ama bizim tarihçilerimize baktığımız zaman Orta Çağı kapatan hadise İstanbul'un fethidir. Şimdi onlar ayrı bir pencereden yorumluyor, biz farklı bir pencereden bakıyoruz. Bunun iki sebebi vardır. Ya belge eksikliğidir ya da ulusların tarihi kendi açısından yorumlanmasıdır. Hal böyle iken tarih evrensel bir boyut hiçbir zaman kazanamadı. Napolyon "Tarihi daima kazananlar yazar" der. Her devlet kazandığı şeyleri yazmıştır." (3E34).

Yukarıdaki alıntılarda tarihsel bilginin tam anlamıyla nesnel olamayacağı vurgulanmıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı tarihin sübjektif yapısına dikkat çekmişlerdir. Öte yandan bu kategoride dile getirilen bir diğer konu ise tarih dersinin sıkıcı ve ezber gerektiren bir ders olarak algılanmasıdır. Katılımcılar bu konuda tarihin genel yapısından ziyade öğretmenlerin pedagojik yaklaşımlarından rahatsız olduklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin tarih derslerindeki davranış örüntüleri öğrencilerin tarih algılarını çok büyük oranda etkilemektedir. Bu konudaki görüşleri temsilen 1K21 kodlu katılımcının görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Öğrenciler anlamakta zorlandığı için onları ezberci sisteme sürükleyen bir ders olmuştur tarih. Öğrencilik hayatım boyunca tarih dersi için kendime hep şunu dedim. Eskiden yaşanmış bitmiş bir şey bana bunun ne faydası olacak? Çünkü bizi yetiştiren öğretmenlerin amacı hep ezber, oysaki bize tarihimizi öğrenmenin ne kadar önemli olduğunu aşılasaydılar belki de ben ve benim gibi düşünen öğrenciler bu dersi daha çok sevip en azından geçmişimizi öğrenmek için canla başla çalışacaktık." (1K21).

Yukarıdaki alıntıdan öğrencilerin tarih derslerinde güdülenemedikleri için sıkıldıkları ve tarihi bir ezber dersi olarak gördükleri söylenebilir. Özellikle tarihin günlük yaşamdaki karşılığı olmadığı yönünde bir

yaklaşım, bu dersin hiçbir işe yaramayacağı şeklinde bir algıyı da beraberinde getirmektedir. 4K2 kodlu katılımcının mülakat verileri bu duruma örnek gösterilebilir:

"Biz okullarımızda tarih öğretirken ezbere dayalı bir tarih öğretiyoruz. Daha çok yoruma açık bir tarih öğretsek çocukların tarih bilincini uyandırsak ve çocuklarda o şevki uyandırsak, kendileri ulaşmak isteseler, daha çok merak etseler belki daha etkili bir ders olacaktır. Biz sürekli sıkıcı ve ezbere yönelik veriyoruz. İşte şu maddeyi şu şekilde ezberleyin, şu savaşı şu şekilde ezberleyin. Maddeler halinde özetleyerek veriyoruz ya çocuğa çocuk hep şöyle diyor ya zaten makale gibi akademik bir şey ben bunu öğrenmek istemiyorum. Ki ben de öyleydim. Mesela ben de ortaokulda ve lisede tarihi hiç sevmezdim." (4K2).

Yukarıdaki alıntıdan tarih dersinin öğrencilerde merak uyandırması gerektiği vurgulanmıştır. Geleneksel tarih öğretiminin öğrencilerde tarih dersine yönelik olumsuz bir algı oluşturulduğu dile getirilmiştir. "Kültürel birikim" kategorisinde yer alan katılımcılar, tarihi geçmişten günümüze gelen kültürel birikimlerle açıklamışlardır. Bu kategorideki en çok "yazı" çizimi yer alırken onu sırasıyla "toprak" ve "ilk insanlar" çizimleri takip etmiştir. Yazının icadıyla birlikte tarihi çağlar başlamış ve insanlığın kültürel birikimi yazı üzerine olmuştur. Kültürel birikim kategorisinde yer alan katılımcıların görüşlerine örnek olması açısından 3E23 kodlu katılımcının görüşleri şu şekildedir:

"Geçmişten günümüze sayısız eser ya da tarihi bilgi ve belge yazının bulunmasıyla gelmiştir. Yazı sayesinde bilgiler bir sonraki kuşağa aktarılmıştır. Biz yazı sayesinde geçmişten bilgi ediniyoruz." (3E23).

Yukarıdaki alıntıda tarihin günümüze ulaşmasında yazının rolüne değinilmiştir. Yazı ile kültürel birikim günümüze ulaşmıştır. Yazılı belgeler sayesinde tarihsel bilgiye ulaşmak daha da kolaylaşmış ve kültürel birikim geleceğe aktarılmıştır. Bu kategoride yer alan katılımcılar tarihi, toplumların geçmişten günümüze getirdikleri kültürel birikimleriyle özdeşleştirmişlerdir. Kalıcılık kategorisinde yazı ve kil tablet çizimleri yer almıştır. Bu kategoride yer alan katılımcılar yazının bulunmasıyla birlikte tarihi çağların başladığını ve tarihin bir bilim olarak değer görmesinde yazının önemli bir yeri olduğunu vurgulamışlardır. 1E39 kodlu katılımcının bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Yazıdan önceki dönemlerde insanlar yaşadığı olayları veya onları etkileyen şeyleri mağara duvarlarına çizerlerdi. Ama bu çizimler bizlere yazının verdiği açıklayıcı bilgileri hiçbir zaman veremedi. Bu nedenle yazıdan önceki dönemlerle ilgili pek fazla bilgimiz yok. Bu bilgisizlik tarihi bilimsellikten uzak yorum ve teoriler yapmaya zorluyor." (1E39).

Yukarıdaki alıntıda yazı sayesinde geçmişe yönelik bilgiler edindiğimiz vurgulanmaktadır. Geçmişin kalıcı olup günümüze ulaşmasında yazının çok önemli bir yeri vardır. Katılımcılar tarihin çalışma alanına kavuşabilmesini yazının icadına borçlu olduğunu çok sık vurgulamışlardır. "Geçmiş yaşam biçimleri" kategorisinde çadır, Çin Seddi, tapınak, millet gibi çizimler yer almıştır. Bu kategoride yer alan katılımcılar, tarihin geçmiş insanlarının yaşayış şekilleri ve kültüründen oluştuğunu dile getirmişlerdir. Çizimlerini açıklarken farklı toplumların kendi özgü kültürel yaşayış şekillerine sıkça değinmişlerdir. 3K20 kodlu katılımcının bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Türkler eskiden konar-göçer yaşıyorlardı. Çadırlarda kalırlardı. Çadırın yani konar-göçer yaşam tarzının Türklere çok katkısı olmuştur. Sürekli yeni yerler keşfetme ve merak duyguları gelişmiştir. Çadır bana göre tarihte Türklerin gücünü temsil ediyor. Zorlu şartlardaki mücadelelerini hatırlatıyor." (3K20).

Yukarıdaki alıntıdan tarihin, insanların yaşam biçimlerinden ayrı düşünülemeyeceği sonucu çıkarılmaktadır. Toplumların yaşam şekilleri tarihin seyrine etki etmiştir. Türklerin göçebe yaşam biçiminin onların göç etmesine ve farklı coğrafi ortamlarda farklı devletler kurmalarına değinilerek tarihin akışının yaşam biçimlerinden etkilendiği vurgulanmıştır. Benzer şekilde 1E41 kodlu katılımcı Çin Seddi çizimini açıklarken Çinlilerin yaşam biçimlerinden bahsederek Çin Seddinin tarihi olayları nasıl ve ne şekilde etkilediğine vurgu yapmıştır.

"Tarihin öznesi" kategorisinde ilk insanlar, savaş, insan ve Atatürk çizimleri yer almıştır. Bu kategoride yer alan katılımcılar çizimlerinin tarihin baş aktörü olduklarını belirterek onlar olmazsa tarihin de olamayacağını vurgulamışlardır. Tarih ile en çok insanı özdeşleştiren 2K26 kodlu katılımcının görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Bende en çok çağrışımı insanlar yapmıştır. Çünkü tarihi oluşturan, yapan, yorumlayan ve yaşayan insanlardır. Tarihin mimarları diyebiliriz. Tarihin aslında kitaplardakinden daha farklı ve ilginç olduğunu düşünüyorum. Yani tarih denince kitaplardaki bilgi yığını bana hiç ilgi çekici gelmiyor. Yani tarihi yaşayabilmek insanların farkında olabilmek gereklidir. Tarih dediğimiz şey insanların yaşadıkları olaylar neticesinde gerçekleşmiş ve farklı şekillerde yorumlanmış bir bilimdir. Bu yüzden insan olmazsa tarih de olmaz. İnsan var olduğu sürece tarih hep gelişip süregelecektir." (2K26).

Yukarıdaki alıntıda görüleceği üzere tarihi olayların öznesi olan insan tarihin şekillenmesinde başroldedir. Bu nedenle insanın olmadığı yerde tarihten söz edilemez. Alıntıda soyut tarih anlatımından ve tarihte yaşamış insanların gündelik yaşamlarının görmezden gelinmesinden şikâyet edilmektedir. Tarihte çok sayıda insan yaşamıştır ve konusu itibariyle tarihin çok geniş bir kapsamı

vardır. Bu nedenle tarihin daha kolay anlaşılabilmesi ve aktarılabilmesi için tekil tarihsel olaylardan ziyade tarihsel olgulara daha fazla önem verilmektedir. Bu durum tarihi bizzat oluşturan insan faktörünün günümüz insanlarınca çok fazla anlaşılamaması ve tarihsel empati yapılamaması gibi olumsuz bir sonucu doğurmaktadır.

Tarih bilinci kategorisindeki çizimler ibret alma, örnek alma ve millet olma bilinci başlıkları altında toplanmıştır. İbret alma ve örnek alma kategorilerinde daha çok savaş, turan taktiği, bayrak ve Atatürk çizimleri yer almıştır. Bu kategorilerde yer alan katılımcılar tarihte yaşanmış üzücü olaylardan ibret alınmasını, gurur verici olayların ise örnek alınmasını vurgulamışlardır. Tarihin sadece geçmişte kalmadığı ve günümüze rehberlik eden bir yapıda olduğu vurgulanmıştır. Aşağıda ibret alma ve örnek alma kategorilerine yönelik alıntılar sırasıyla verilmiştir:

"Bu toprakların bugüne kolay gelmediği, ayrıca topraklarımızın ne kadar değerli olduğu bilinmelidir. Atalarımız bağımsızlık aşkı ile yaşamışlardır ve hiçbir devletin boyunduruğu altına girmemek için canı pahasına savaşmışlardır. Millete de bu tarih bilincini kazandırmak gerekir. Bu bilince ulaşmış bir millet ne toprağını ne de bayrağını kaybetmez." (4K4).

"Biz Türk gençlerinin de en büyük görevi başöğretmenimizin bize sunduğu bu tarihe sonuna kadar sahip çıkmak ve bunu Atatürk'e layık bir nesil olmak için her zaman yansıtmaktır." (2K36).

Yukarıdaki alıntılardan katılımcıların tarihten ders çıkarma ve günümüzün olay ve durumlarını yorumlamada tarihteki örneklerden faydalanma şeklinde bir tarih bilinci geliştirdikleri söylenebilir. "Millet olma bilinci" kategorisinde yer alan katılımcılar, tarihin bireylerin içinde yaşadıkları toplumla kaynaşmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Toplum içerisinde birlik ve beraberliği güçlendirmek için aynı kaderi yaşamış insanların tarih bilincine sahip olmaları gerektiği vurgulanmıştır. 4E6 kodlu katılımcının bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Tarih bilmemek bizi kendi yaşadığımız dönemdeki ülke içerisindeki siyasal ve ekonomik olayları anlamamızı zorlaştırır. Tarihimizi bilmiyorsak çok rahat bir şekilde kendi geleneklerimizden ve kültürümüzden uzaklaştırılıp başka toplumların kültürlerini daha kolay kabul ederiz. Asimilasyona açık bir şekilde bekleriz. Mesela ben tarihi bildiğim için mutluyum, bundan dolayı kendimi sorumlu hissediyorum. Bunun üzerine çalışıyorum, devletime böyle hizmet ediyorum. Bana bu doygunluğu veriyor, kendimi devlete borçlu hissediyorum ve ben borcumu tarih üzerinden ödüyorum. Tarih yazarak, tarih anlatarak ödüyorum ve ödeyeceğim. " (4E6).

Yukarıdaki alıntıdan tarihin, bireyleri içinde yaşadıkları topluma bağlayan önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Ulus olma bilincini sağlama konusunda tarihin önemli bir payı vardır. Tarih bilmeyen veya tarihi önemsemeyen toplumların milli bilince ulaşamadıkları katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Yapısı itibariyle tarih geniş kapsamlı bir inceleme alanıdır. Bu nedenle bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih algıları üç aşamada ortaya konulmuştur. Birinci aşamada katılımcıların genel bir tarih imajlarını tespit etmek amacıyla tarih deyince zihinlerinde çağrışım yapan beş şeyi çizmeleri istenmiştir. Bu sayede kelimelerin yetersiz kaldığı yerde görsel imaj öğeleriyle daha derin bilgi edinmeye çalışılmıştır. Birinci aşama sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının genel tarih algıları toplam 12 kategori altında toplanmıştır. Katılımcıların üçte biri tarihi bir mücadele alanı olarak algılamaktadır. Savaş ve savaşla ilgili çizimler tarihle en fazla özdeşleştirilmiştir. Buna ek olarak tarih milli kimliğin bir yansıması olarak görülmüştür. Sırasıyla katılımcıların tarih imajlarını tarihi mekânlar, nesneler, şahsiyetler ve diğer kategoriler oluşturmaktadır. Altun (2016) tarafından tarih bölümünde okuyan üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmada en çok merak edilen tarihi olayların başında İstanbul'un Fethi, Kurtuluş Savaşı, Çanakkale Savaşları gelmektedir. Dönmez ve Yeşilbursa (2014) tarafından çalışmada da benzer şekilde ortaokul öğrencilerinin tarih ile en çok savaşlar ve antlaşmaları özdeşleştirdikleri görülmüştür. Bu sonuçlara göre savaşlar ve savaşların yol açtığı sonuçların, bireylerin tarih algılarında önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Geçmişteki insan faaliyetlerinin tamamını inceleyen tarih biliminin daha çok savaşlarla özdeşleştirilmesi, tarih öğretimi açısından dikkate alınması gereken bir sonuçtur.

Aynı çalışmada en fazla merak edilen tarihi şahsiyetlerin başında Fatih Sultan Mehmet, Atatürk, Kanuni Sultan Süleyman ve Yavuz Sultan Selim gibi isimler ön sıralarda yer almıştır (Altun, 2016). Aynı çalışmada en çok merak edilen dönem olarak tarih öncesi dönemler ve en çok merak edilen mekân olarak Mısır piramitleri başı çekmektedir. Mevcut araştırmadaki çizimlerin Altun (2016) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla uyumlu bir yapıda olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih imajlarının içinde yaşadıkları toplumun tarihsel sürecinden çok fazla etkilendiği söylenebilir. Genel tarih imajı içerisinde dünya tarihinde yer etmiş önemli olay, mekân veya kişilikler pek fazla yer almamıştır. Bu sonuçlara göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının genel tarih imajlarının küresel ölçekten ziyade yerel düzeyde kaldığı yorumu yapılabilir. Vurgun (2014) tarafından yapılan araştırmada da tarih eğitimcilerinin tarihi açıklarken milli ve yerel öğelere daha çok değindikleri görülmüştür. Özsüer (2015) tarafından yapılan araştırmada Türkiye ve Yunanistan'da

yayınlanmış tarih içerikli çocuk kitapları tarih algısı ve tarihi olayların ele alınış biçimi bakımından karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları her iki ülkede de tarih algısının milli ve kültürel öğelerden çok fazla etkilendiğini ortaya koymuştur.

Araştırmanın ikinci aşamasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihte önem verdikleri şeyleri ortaya koymak ve seçici tarih algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Katılımcılardan bu amaç doğrultusunda beş çizim içerisinden tarihle en çok özdeşleştirdikleri bir tanesini seçip ayrıntılı açıklamaları istenmiştir. İkinci aşamadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde katılımcıların seçici tarih algılarının ilk aşamadaki araştırma sonuçlarıyla uyumlu bir yapıda olduğunu ortaya koymuştur. Sosyal bilgiler öğretmen adayları tarihte en fazla "savaş" olgusunu önemli görmüşlerdir. Savaşlar içerisinde Türk tarihinde çok önemli yere sahip olan Malazgirt Savaşı, İstanbul'un Fethi ve Kurtuluş Savaşı katılımcılar tarafından seçilmiştir. Tarihi şahsiyetlerin başında Atatürk en ön sırada yer almıştır. Dönmez ve Yeşilbursa (2014) tarafından ortaokul öğrencilerinin tarih algısını ortaya koymak amaçlı yapılan çalışmada da mevcut araştırma sonuçlarıyla uyumlu olarak tarihi eserler ve kültürel öğelerin daha az dile getirildiği ve öğrencilerin tarihi daha çok savaşlarla özdeşleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çizimlerin geneli incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihi Türk tarihi bağlamında değerlendirip öyle algıladıkları söylenebilir. Benzer şekilde Yılmaz ve Kaya (2011) tarafından sosyal bilgiler öğretmenleriyle yapılan araştırmada katılımcıların tarihi açıklarken millet ve milli değerlere çok fazla atıf yaptıkları görülmüştür. Mevcut araştırmada tarihi bir bilim olarak algılayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %5 civarında olduğu görülmüştür. Yılmaz ve Kaya'nın (2011) çalışmasında da on sosyal bilgiler öğretmeninden sadece bir tanesinin tarihin bilimsel yönüne değindiği görülmüştür. Altıkulaç (2015) tarafından sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmada tarihin ilgi çekici olmadığı, sıkıcı olduğu ve gerçekleri yansıtmadığı yönünde görüş bildirilmiştir. Bu sonuçlar tarih öğretimi alanında görev yapan/yapacak olan eğitimcilerin tarihe bilimsel bir çalışma disiplini olarak yaklaşamadıklarını ortaya koymuştur.

Araştırmanın üçüncü aşamasında, ikinci aşamadaki çizimleri seçme nedenleri üzerine yedi katılımcı ile yapılandırılmamış mülakatlar yapılmıştır. Yazılı ifadeler ve mülakat verilerinin analizi neticesinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih algılarının nedenlerinin 9 ayrı kategoride toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler içerisinde tarih işlevleri ve tarih bilinci kategorileri ilk sıralarda yer almıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adayları çizimlerini açıklarken tarihin önemine çok sık değinmişler ve tarihin günümüzü şekillendirmenin yanı sıra geleceğe de yön verdiğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Joseph (2011) tarafından yapılan 15-19 yaş aralığındaki öğrencilerle yapılan çalışmada da tarihin günümüz toplum yapısıyla sıkı ilişki içerisinde olduğu ve çağdaş yaşamı çok büyük ölçüde etkilediği

sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların tarih algılarının özünde millet olma yolunda tarih bilincinin olmazsa olmaz bir gereklilik olduğu görüşü bulunmaktadır. Katılımcılar tarihin ibret alınarak, ders çıkararak ve örnek alınarak incelenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Günümüz toplumunda bireylerin birbiriyle daha iyi kaynaşmasında tarihin çok önemli bir payı olduğunu dile getirmişlerdir. Yılmaz ve Kaya (2011) tarafından yapılan çalışmada da sosyal bilgiler öğretmenleri tarih öğretiminin amaçlarını açıklarken en çok dile getirdikleri kavramlar milli değerler, vatan sevgisi, tarih bilinci ve milli kültür olmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları tarihi daha çok geçmişte yaşanmış olayların birebir yansıması olarak algılamışlardır. Tarihin, geçmişte yaşanmış olayların tarihçiler tarafından kaynak ve kanıtlar ışığında yorumlanması olduğuna yönelik çok az katılımcı görüş belirtmiştir. Araştırmanın bu bulguları alanyazındaki çalışmaların sonuçlarıyla tutarlıdır (Joseph, 2011; Virta, 2001; Yılmaz, 2008). Öte yandan katılımcılar tarihteki yaşam biçimlerinin günümüzden çok farklı olduğunun farkında olup kültürel birikimin geçmişten günümüze dinamik bir şekilde taşındığını dile getirmişlerdir.

Bu araştırmada tarihe yönelik algıları ortaya koymada çizimler katalizör rolü üstlenmiştir. Tarihin aşırı sözel ve soyut yapısı göz önüne alındığında kendini ifade etmekte zorlanan bireylerin çizimler aracılığıyla tarih imajları belirlenmiştir. Tarihin somutlaştırılması açısından çizimler değerlidir. Buna ek olarak çizimleri açıklamak ve çizimlerle ilgili yazılar yazmak normal yazma etkinliğine kıyasla daha cazip bir öğrenme aracı olabilir (de Leur vd., 2019). Çizimler sınıf ortamında tarih ile ilgili yazma çalışmalarının başlangıcında kullanılabilir. Çizimlerin sınıf ortamında tartışılması öğrencilerin tarih derslerine olan ilgisini arttırabilir. İleriki çalışmalarda farklı örneklem grupları üzerinde özel bir tarihsel dönem (örn. Orta Çağ, Rönesans), devlet (Roma İmparatorluğu, Osmanlı Devleti) ve tarihi şahsiyet (Atatürk, Napolyon vb.) ile ilgili imajlar çizimler aracılığıyla belirlenebilir.

ETİK BEYAN

"Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir."

KAYNAKÇA

Akça-Berk, N. (2012). Ortaöğretim 11. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihsel canlandırma uygulaması: Bir eylem araştırması. *Yayınlanmamış doktora tezi.* https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ adresinden erişilmiştir.

Altıkulaç, A. (2015). Sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının tarih araştırmalarına yönelik algıları. *Electronic Turkish Studies*, *10*(11), 97-112. http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8588

Altun, A. (2016). Tarih merakına yönelik bir inceleme: fen-edebiyat fakültesi (AİBÜ) tarih bölümü öğrencilerinin tarihe dair merakları. *Turkish History Education Journal*, *5*(2), 390-436.

Clark, C. M. ve Peterson, P. L. (1986). Teachers' thought processes. M. C. Wittrock (Ed.) *Handbook on research in teaching.* In (pp. 255-296). New York: Macmillan Publishing Co.

Cunningham, D. L. (2009). An empirical framework for understanding how teachers conceptualize and cultivate historical empathy in students. *Journal of Curriculum Studies, 41*(5), 679–709.

de Leur, T., van Boxtel, C. ve Wilschut, A. (2019). "When I'm drawing, I see pictures in my head.": secondary school students constructing an image of the past by means of a drawing task and a writing task. *European Journal of Psychology of Education,* 1-21.

Dilek, D. (2009). Geçmişi imgelerle yeniden kurmak: ilköğretim düzeyinde tarihsel imgelem becerilerinin kullanımı üzerine ikonografik bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 9*(2), 633-689.

Dilek, G. (2010). Visual thinking in teaching history: reading the visual thinking skills of 12 year-old students in Istanbul. *Education 3–13, 38*(3), 257–227.

Dönmez, C. ve Yeşilbursa, C. (2015). Ortaokul öğrencilerinin tarih algısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *34*(3), 415-436.

Ernest, P. (1988, August). *The impact of beliefs on the teaching of mathematics*. Paper was presented as at 6th International Congress of Mathematical Education, Budapest.

Evans, R. W. (1988). Lessons from history: Teacher and student conceptions of the meaning of history. *Theory and Research in Social Education,* 16, 203-225.

Grever, M. ve Adriaansen, R. J. (2019). Historical consciousness: the enigma of different paradigms. *Journal of Curriculum Studies*, *51*(6), 814-830.

Haney, J., Czerniak, C. ve Lumpe, A. (1996). Teacher beliefs and intentions regarding the implementation of science education reform strands. *Journal of Research in Science Teaching, 33*(9), 971-993.

Husbands, C. (1996). What is history teaching? Language, ideas and meaning in learning about the past. Buckingham and Philadelphia: Open University Press.

Joseph, S. (2011). What are upper secondary school students saying about history? *Caribbean Curriculum,* 18, 1-26.

Köstüklü, N. (2001). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. Konya: Günay Ofset.

Lee, P. (2012). Walking Backwards into tomorrow historical Consciousness and understanding history. *History Education Research Journal*, *10*(2), 34-67.

Lévesque, S. (2008). Thinking historically. Educating students for the twenty-first century. Toronto: Toronto University Press.

Levstik, L., & Barton, K. (2015). Doing history. New York, London: Routledge.

Marcus, A., Metzger, S., Paxton, R. ve Stoddard, J. (2010). *Teaching history with film.* New York: Routledge.

Özbaran, S. (1992). *Tarih ve öğretimi.* İstanbul: Cem Yayınevi.

Özsüer, E. (2015). Tarihin "öteki" yüzü: Türkiye ve Yunanistan örneğinde tarihi yeniden algılamak. *Turkish History Education Journal*, *4*(2), 165-201.

Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. (Fourth Edition). Sage publications.

Paykoç, F. (1991). *Tarih öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Prangsma, M., Van Boxtel, C., Kanselaar, G. ve Kirschner, P. (2009). Concrete and abstract visualizations in history learning tasks. *British Journal of Educational Psychology, 79*(2), 371–387.

Punch, F. K. (2005). *Introduction to social research: Quantitative and qualitative approaches*. London: Sage.

Sadoski, M. ve Paivio, A. (2013). Imagery and text. A dual coding theory of reading and writing. New York/London: Routledge.

Schraw, G. ve Olafson, L. (2003). Teachers' epistemological world views and educational practices. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, *3*(2), 178-235.

Stein, M. ve Power, B. (1996). Putting art on the scientist's palette. R. S. Hubbard & K. Ernst (Eds.). New entries: learning by writing and drawing. Portsmouth, NH: Heinemann

Şıvgın, H. (2009). Ulusal tarih eğitiminin kimlik gelişimindeki önemi. *Gazi Akademik Bakış II,* (4), 35-52.

Üztemur, S., Dinç, E. ve Acun, İ. (2018). Müzeler ve tarihi mekânlarda uygulanan etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin sosyal bilgilere özgü becerilerinin geliştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 294-324.

Van Meter, P. ve Firetto, C. (2013). Cognitive model of drawing construction. Learning through the construction of drawings. G. J. Schraw, M. T. McCrudden, & D. Robinson (Eds.), Learning through visual displays. Charlotte, NC: Information Age Publishing.

Van Meter, P. ve Garner, J. (2005). The promise and practice of learner-generated drawing: literature review and synthesis. *Educational Psychology Review, 17*(4), 285–325.

Vansledright, B. ve Reddy, K. (2014). Changing epistemic beliefs? an exploratory study of cognition among pre-service history teachers. *Revista Tempo e Argumento,* Florianópolis, v. 6, n.11, p. 28-68.

Virta, A. (2001). Student teachers' conceptions of history. *History Education Research Journal*, *2*(1), 1-11.

Vurgun, A. (2014). Türkiye'de milli tarih anlayışı ve öğretimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.* https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ adresinden erişilmiştir.

Yılmaz, K. (2008): Social studies teachers' conceptions of history: calling on historiography, *The Journal of Educational Research, 101*(3), 158-176.

Yılmaz, K. ve Kaya, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısı ve tarih öğretimine pedagojik yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *3*(6), 73-95.